

Suvestinė redakcija nuo 2019-05-01 iki 2019-10-31

Įsakymas paskelbtas: TAR 2015-12-01, i. k. 2015-19114

Nauja redakcija nuo 2019-05-01:

Nr. [22.3-19](#), 2019-01-24, paskelbta TAR 2019-01-24, i. k. 2019-01067

**VALSTYBINĖS ATOMINĖS ENERGETIKOS SAUGOS
INSPEKCIJOS VIRŠININKAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL BRANDUOLINĖS SAUGOS REIKALAVIMŲ BSR-1.5.1-2019
„BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTŲ EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMAS“
PATVIRTINIMO**

2015 m. lapkričio 30 d. Nr. 22.3-216
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 31 straipsnio 3 dalimi ir Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo 4 straipsnio 1 punktu ir 11 straipsnio 1 punktu,

tvirtinu Branduolinės saugos reikalavimus BSR-1.5.1-2019 „Branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimas“ (pridedama).

Viršininkas

Michail Demčenko

PATVIRTINTA

Valstybinės atominės energetikos saugos
inspekcijos viršininko 2015 m. lapkričio 30 d.
įsakymu Nr. 22.3-216
(Valstybinės atominės energetikos saugos
inspekcijos viršininko
2019 m. sausio 24 d. įsakymo Nr. 22.3-19
redakcija)

BRANDUOLINĖS SAUGOS REIKALAVIMAI BSR-1.5.1-2019

„BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTŲ EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMAS“

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.5.1-2019 „Branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimas“ (toliau – Reikalavimai) nustato reikalavimus, taikomus planuojant, vykdant ir baigiant branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimą, įskaitant licencijos vykdyti branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimą galiojimo panaikinimą, bei specialiuosius reikalavimus branduolinės energetikos objekto galutinio sustabdymo veiksams, siekiant pasirengti branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo vykdymui.

2. Reikalavimai taikomi branduolinės energetikos objektams, išskyrus radioaktyviųjų atliekų atliekynus. Taikant ir įgyvendinant Reikalavimų nuostatas, turi būti vadovaujasi proporcingumo principu, tai yra, atsižvelgiama į branduolinės energetikos objekto ir numatomos vykdyti veiklos savybes bei galimą apšvitos jonizuojančiąja spinduliuote dydį ir tikimybę, kuri gali atsirasti dėl branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo vykdymo.

II SKYRIUS NUORODOS

3. Reikalavimuose pateiktos nuorodos į šiuos teisės aktus:

3.1. Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymas;

3.2. Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymas;

3.3. Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymas;

3.4. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas;

3.5. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas;

3.6. Branduolinės energetikos srities veiklos licencijų ir leidimų išdavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 20 d. nutarimu Nr. 722 „Dėl Branduolinės energetikos srities veiklos licencijų ir leidimų išdavimo taisyklių patvirtinimo“;

3.7. Lietuvos higienos norma HN 73:2018 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 663 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 73:2018 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“ patvirtinimo“;

3.8. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.9.1-2017 „Radionuklidų išmetimo į aplinką iš branduolinės energetikos objektų normos ir reikalavimai radionuklidų išmetimo į aplinką planui“, patvirtinti VATESI viršininko 2011 m. rugsėjo 27 d. įsakymu Nr. 22.3-89 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.9.1-2017 „Radionuklidų išmetimo į aplinką iš branduolinės energetikos objektų normos ir reikalavimai radionuklidų išmetimo į aplinką planui“ patvirtinimo“;

3.9. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.9.2-2018 „Radionuklidų nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių medžiagoms ir atliekoms, susidarančioms branduolinės energetikos srities veiklos su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais metu, nustatymas ir taikymas“, patvirtinti VATESI viršininko 2011 m. rugsėjo 27 d. įsakymu Nr. 22.3-90 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.9.2-2018 „Radionuklidų nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių medžiagoms ir atliekoms, susidarančioms branduolinės energetikos srities veiklos su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais metu, nustatymas ir taikymas“ patvirtinimo“;

3.10. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.9.3-2016 „Radiacinė sauga branduolinės energetikos objektuose“, patvirtinti VATESI viršininko 2011 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 22.3-95 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.9.3-2016 „Radiacinė sauga branduolinės energetikos objektuose“ patvirtinimo“;

3.11. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.2.1-2014 „Branduolinių medžiagų apskaitos ir kontrolės bei informavimo apie mokslinius tyrimus ir taikomąją veiklą tvarkos aprašas“, patvirtintas VATESI viršininko 2014 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. 22.3-85 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.2.1-2014 „Branduolinių medžiagų apskaitos ir kontrolės bei informavimo apie mokslinius tyrimus ir taikomąją veiklą tvarkos aprašas“ patvirtinimo ir kai kurių Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko įsakymų pripažinimo netekusiais galios“;

3.12. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.8.2-2015 „Branduolinės energetikos objekto modifikacijų kategorijos ir modifikacijų atlikimo tvarkos aprašas“, patvirtinti VATESI viršininko 2011 m. spalio 7 d. įsakymu Nr. 22.3-99 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.8.2-2015 „Branduolinės energetikos objekto modifikacijų kategorijos ir modifikacijų atlikimo tvarkos aprašas“ patvirtinimo“;

3.13. 2005 m. vasario 8 d. Europos Komisijos Reglamentas (Euratomas) Nr. 302/2005 dėl Euratomo saugumo kontrolės taikymo (OL 2005 L 54, p. 1);

3.14. 2014 m. gruodžio 18 d. Komisijos Reglamentas (ES) Nr. 1357/2014, kuriuo pakeičiamas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančios kai kurios direktyvos III priedas (OL 2014 L 365, p.89).

III SKYRIUS SĄVOKOS

4. Šiuose Reikalavimuose vartojamos sąvokos:

4.1. **Atidėtas branduolinės energetikos objekto išmontavimas** – branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo būdas – šio objekto išmontavimas, iki kurio pasirinktą laikotarpį objekto radionuklidais užteršti statiniai ir įrenginiai yra stebimi, saugomi ir prižiūrimi.

4.2. **Baziniai radionuklidai** – gama spinduliai ^{60}Co ir (arba) ^{137}Cs , kurių aktyvumą galima tiesiogiai išmatuoti, nenaudojant ardomųjų metodų, ir nustatyti aktyvumo koreliacinį ryšį su sunkiai išmatuojamų radionuklidų aktyvumu.

4.3. **Branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo atliekos** – radioaktyviosios atliekos, kitos pavojingųjų savybių turinčios medžiagos ir kitos atliekos, susidarančios nutraukiant branduolinės energetikos objekto eksploatavimą.

4.4. **Branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo būdas** – numatytos priemonės ir veiksmai siekiant nutraukti branduolinės energetikos objekto eksploatavimą pagal nustatytus reikalavimus. Naudojami šie du branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo būdai: neatidėliotinas branduolinės energetikos objekto išmontavimas ir atidėtas branduolinės energetikos objekto išmontavimas.

4.5. **Branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo darbai** – branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo plane nurodytos veiklos, kurios yra vykdomos siekiant palaipsniui ir sistemingai sumažinti branduolinės energetikos objekto užterštumą radionuklidais iki šiame plane nurodytos galutinės branduolinės energetikos objekto ir (ar) jo aikštelės būklės.

4.6. Branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo projektas – projektas, pagal kurį tam tikru laikotarpiu nustatytais tikslais organizuojami ir įgyvendinami tarpusavyje susiję branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo darbai, išskyrus dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbus, vykdomus branduolinės energetikos objekto galutinio sustabdymo metu. Branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo projektas gali būti vykdomas keliais etapais.

4.7. Branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo projekto parengiamieji darbai – techninė veikla, kuri branduolinės energetikos objekto galutinio sustabdymo ir eksploatavimo nutraukimo metu yra atliekama rengiantis planuoti, organizuoti ir vykdyti branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo projekto ir (ar) dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbus, atliekamus branduolinės energetikos objekto galutinio sustabdymo metu.

4.8. Branduolinės energetikos objekto galutinis sustabdymas – branduolinės energetikos objekto gyvavimo etapas, kai šio objekto veikla, dėl kurios šis objektas buvo pastatytas, eksploatuojamas ir naudojamas pagal savo pagrindinę paskirtį, yra sustabdyta, neplanuojant šios veiklos atnaujinti. Branduolinės energetikos objekto galutinis sustabdymas prasideda nuo šio objekto pagrindinės veiklos sustabdymo momento ir pasibaigia licencijos vykdyti branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimą išdavimu.

4.9. Dezaktyvavimas – medžiagų, įrangos, sistemų ir statinių paviršių užterštumo radionuklidais pašalinimas arba jo sumažinimas plaunant, kaitinant, taikant cheminius arba elektrocheminius metodus, mechaniškai valant ar kitais būdais.

4.10. Dezaktyvavimo faktorius – radionuklidų aktyvumo prieš dezaktyvavimą ir po jo santykis.

4.11. Galutinė branduolinės energetikos objekto ir (ar) jo aikštelės būklė – galutiniame branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo plane nustatytais paties objekto ir (ar) jo aikštelės galutinio sutvarkymo kriterijais apibūdinama būklė, kurią pasiekus laikoma, kad branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimas yra baigtas.

4.12. Galutiniai radiologiniai tyrimai – radiologiniai tyrimai, kuriais nustatoma, ar tiriamojo objekto radionuklidų aktyvumo koncentracija neviršija nebecontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių ir paviršinio aktyvumo verčių, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas.

4.13. Gamtinis jonizuojančiosios spinduliuotės fonas – jonizuojančiosios spinduliuotės fonas, kurį sudaro kosminė spinduliuotė, natūralių radioaktyviųjų medžiagų bei dėl branduolinio ginklo bandymų aplinkoje pasklidusių radioaktyviųjų medžiagų jonizuojančioji spinduliuotė.

4.14. Įvertinamieji radiologiniai tyrimai – radiologiniai tyrimai, kuriais, matuojant jonizuojančiosios spinduliuotės dozės galią ir (arba) paviršinį tiriamojo objekto radionuklidų aktyvumą, nustatomas galimas užterštumas radionuklidais ir didžiausios jo reikšmės.

4.15. Neatidėliotinis branduolinės energetikos objekto išmontavimas – branduolinės energetikos objekto eksploatavimo nutraukimo būdas – radionuklidais užterštų šio objekto konstrukcijų, sistemų ir komponentų tvarkymas iš karto galutinai sustabdžius minėtą objektą.

4.16. Pagrindiniai radiologiniai tyrimai – radiologiniai tyrimai, kuriais nustatomas bazinių radionuklidų aktyvumas, patikslinamos įvertinamaisiais tyrimais nustatytos jonizuojančiosios spinduliuotės dozės galios ir paviršinio aktyvumo reikšmės ir nustatomos didesnio aktyvumo paviršiaus vietos.

4.17. Patvirtinamieji radiologiniai tyrimai – radiologiniai tyrimai, kuriais atliekamas nepriklausomas galutinių radiologinių tyrimų rezultatų patikrinimas.

4.18. Proporcingumo principas (angl. *graded approach*) – principas, kuriuo vadovaujantis branduolinės saugos srityje ištekliai skiriami ar priemonės naudojamos atsižvelgiant į branduolinės energetikos objekto ar branduolinės energetikos srities veiklos ir kitos veiklos su branduolinėmis ir branduolinio kuro ciklo medžiagomis poveikį saugai ir keliamo pavojaus lygį.

4.19. Radiologiniai matavimai – jonizuojančiosios spinduliuotės dozės galios ir paviršinio aktyvumo matavimai, paimtų ėminių laboratoriniai tyrimai.

4.20. **Radiologiniai tyrimai** – veiksmas, kuriais siekiama nustatyti tiriamojo objekto užterštumą radionuklidais arba jo atitiktį nebekontroliuojamiesiems radioaktyvumo lygiams ir paviršinio aktyvumo vertėms, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas, atliekant radiologinius matavimus ir įvertinant branduolinės energetikos objekto eksploatavimo, eksploatavimo nutraukimo ir radiologinių matavimų dokumentuose esančią informaciją.

4.21. **Rudoji branduolinės energetikos objekto ir (ar) jo aikštelės būklė** (angl. *brown field*) – galutinė branduolinės energetikos objekto ir (ar) jo aikštelės būklė, kurią pasiekus radionuklidų aktyvumo koncentracija pastatuose, inžineriniuose statiniuose ir (ar) aikštelėje (ar jos dalyje) viršija nesąlyginius nebekontroliuojamuosius radioaktyvumo lygius ir paviršinio aktyvumo vertes, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas, ir šio objekto pastatų, inžinerinių statinių ir (ar) aikštelės (ar jos dalies) panaudojimas dėl galimo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio yra galimas tik su apribojimais.

4.22. **Žalioji branduolinės energetikos objekto ir (ar) jo aikštelės būklė** (angl. *green field*) – galutinė branduolinės energetikos objekto ir (ar) jo aikštelės būklė, kurią pasiekus radionuklidų aktyvumo koncentracija pastatuose, inžineriniuose statiniuose ir (ar) aikštelėje (ar jos dalyje) neviršija nesąlyginių nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių ir paviršinio aktyvumo verčių, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas, ir šio objekto pastatų, inžinerinių statinių ir (ar) aikštelės (ar jos dalies) naudojimo apribojimai dėl galimo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio nėra nustatomi.

4.23. Kitos šiuose Reikalavimuose vartojamos sąvokos atitinka šių Reikalavimų 3 punkte nurodytuose teisės aktuose apibrėžtas sąvokas.

IV SKYRIUS

BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO FINANSAVIMAS

5. Branduolinės energetikos objekto (toliau – BEO) eksploatavimo nutraukimui ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymui pakankamos lėšos turi būti kaupiamos, skiriamos ir naudojamos vadovaujantis Reikalavimų 3.2 papunktyje nurodyto teisės akto nustatyta tvarka.

6. Jei, baigus BEO eksploatavimo nutraukimą, siektina galutinė BEO ir (ar) jo aikštelės būklė yra rudoji branduolinės energetikos objekto ir (ar) jo aikštelės būklė (toliau – rudoji būklė), turi būti užtikrinta, kad pakankamos finansinės lėšos būtų numatytos BEO stebėjimui, priežiūrai ir kontrolės užtikrinimui per visą šių funkcijų vykdymui reikalingą laikotarpį.

V SKYRIUS

BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO BŪDAS

7. BEO eksploatavimo nutraukimo būdas turi būti parinktas planuojant BEO statybą. Šio būdo aprašas yra pirminio, atnaujinto ir galutinio BEO eksploatavimo nutraukimo planų dalis, kuris kartu su šiais planais peržiūrimas ir prireikus atnaujinamas. BEO eksploatavimo nutraukimo būdas turi būti peržiūrimas ir atitinkamai būdo aprašas turi būti atnaujintas, jei esamoje BEO aikštelėje planuojama statyti kitą BEO.

8. Renkantis BEO eksploatavimo nutraukimo būdą, turi būti atsižvelgta į Lietuvos Respublikos Seimo ir (ar) Vyriausybės tvirtinamas nacionalinę energetikos strategiją ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo plėtros programą.

9. Renkantis BEO eksploatavimo nutraukimo būdą, kurio parinkimas turi būti pagrįstas ir argumentuotas šio būdo apraše, turi būti atsižvelgiama į galimybę užtikrinti BEO branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą, ekonominius veiksnius, galimą atskirų BEO tarpusavio sąveiką ir tarpusavio priklausomybę, galimą naštą ateities kartoms, žinių ir patirties praradimą.

10. Pirmenybė renkantis BEO eksploatavimo nutraukimo būdą turi būti teikiama neatidėliotinajam BEO išmontavimui. Jei pasirenkamas kitas BEO eksploatavimo nutraukimo

būdas nei neatidėliotinas BEO išmontavimas, turi būti pateikiamos tokio pasirinkimo priežastys ir motyvai.

11. Pasirenkant atidėtąjį BEO išmontavimą, per atidėtojo BEO išmontavimo saugaus BEO išlaikymo laikotarpį turi būti užtikrinama BEO branduolinė, radiacinė ir fizinė sauga. Pradėjus vykdyti išmontavimo darbus pagal atidėtojo BEO išmontavimo būdą, turi būti atsižvelgiama į branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos, informacijos saugojimo, technologijų taikymo ir finansavimo užtikrinimo reikalavimų pakeitimus ir turi būti užtikrinama, kad BEO bus išmontuojamas saugiai ir bus išvengiama veiksmų, galinčių turėti pagrįstai prognozuojamų padarinių ateities kartoms, pavojingesnių negu tie, kurie leistini dabartinei kartai, ir nepalikti ateities kartoms nepelnytos naštos.

12. BEO eksploataavimo nutraukimo būdo apraše turi būti aprašytas pasirinktas BEO eksploataavimo nutraukimo būdas, nurodytos šio būdo pasirinkimo priežastys ir tokio pasirinkimo pagrindimas, numatytas BEO eksploataavimo nutraukimo terminas, aprašytas radioaktyviųjų atliekų numatomas sutvarkymas, aprašyta siektina galutinė BEO ir BEO aikštelės būklė ir galimas bei planuojamas tolesnis jų naudojimas baigus BEO eksploataavimo nutraukimą. Pirmenybė renkantis galutinę BEO ir (ar) jo aikštelės būklę turi būti teikiama žaliajai branduolinės energetikos objekto ir (ar) jo aikštelės būklei (toliau – žalioji būklė). Jei pasirenkama galutinė BEO ir (ar) jo aikštelės būklė yra rudoji būklė, turi būti pateikiamos tokio pasirinkimo priežastys ir motyvai.

13. Jei, vykdant BEO eksploataavimo nutraukimą, BEO aikštelėje planuojama palikti kitus BEO, kurie buvo nurodyti viename bendrame projekte ir jiems buvo išduota bendra licencija, galutinė BEO ir (ar) jo aikštelės dalies būklė turi būti nurodyta kiekvienam iš šių BEO ir (ar) jo aikštelės dalių atskirai.

14. Siekiant, kad kuo didesnė BEO pastatų, inžinerinių statinių ir aikštelės dalis būtų sutvarkomi iki žaliosios būklės, galutinė BEO ir (ar) jo aikštelės būklė gali būti nurodyta atskiriems BEO pastatams, inžineriniams statiniams ir (ar) aikštelės daliai individualiai.

15. Jei BEO aikštelėje yra ar planuojama statyti daugiau nei vieną BEO, atsižvelgiant į galimą tarpusavio sąveiką ir tarpusavio priklausomybę tarp atskirų BEO, BEO eksploataavimo nutraukimo būdo apraše turi būti nurodyta, kada ir kaip planuojama atskirti BEO aikštelės dalį (ar dalis), siekiant, kad BEO aikštelės ar jos dalies naudojimo apribojimai ateityje būtų panaikinti.

VI SKYRIUS

BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO PLANAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

BENDRIEJI BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO PLANAVIMO PRINCIPAI

16. BEO aikštelės vertinimo, BEO projektavimo, statybos, pripažinimo tinkamu eksploatuoti ir eksploataavimo etapuose turi būti planuojamos, įvertinamos ir įgyvendinamos priemonės bei projektiniai sprendiniai, palengvinantys BEO eksploataavimo nutraukimą. Atsižvelgiant į BEO konstrukcijų techninius sprendinius, užterštumą radionuklidais ir šio užterštumo kontrolę, šios priemonės turi būti aprašytos ir pagrįstos BEO saugos analizės ataskaitoje.

17. BEO turi būti suprojektuotas taip, kad būtų palengvintas būsimų BEO eksploataavimo nutraukimo darbų vykdymas. Šiam tikslui pasiekti būtina:

17.1. BEO konstrukcijų, sistemų ir komponentų, kurie BEO eksploataavimo metu bus ar gali būti užteršti radionuklidais, gamybai naudoti tokias medžiagas ir technologijas, kurias, vykdant BEO eksploataavimo nutraukimą, būtų galima kuo lengviau dezaktyvuoti ir susidarytų kuo mažesni radioaktyviųjų atliekų kiekiai pagal aktyvumą ir tūrį;

17.2. techniniams ir konstrukciniams sprendimams naudoti lengvai prieinamas ir išardomas konstrukcijas;

17.3. sumažinti medžiagų, turinčių pavojingųjų savybių, kurios suprantamos taip, kaip nurodyta Reikalavimų 3.14 papunktyje nurodyto teisės akto priede;

17.4. optimizuoti BEO statinių, privažiavimo kelių ir transportavimo maršrutų BEO aikštelėje ir patalpose išdėstymą taip, kad būtų galima įdiegti dezaktyvavimui, išmontavimui ir BEO eksploatavimo nutraukimo atliekų tvarkymui reikalingą įrangą, išmontuoti ir išgabenti didelius komponentus, dezaktyvavimo, išmontavimo ir kitus eksploatavimo nutraukimo darbus būtų galima atlikti kuo patogiau, o labai užterštų komponentų išmontavimui būtų galima naudoti nuotolinio valdymo įrangą valdomus įrenginius;

17.5. įvertinti radioaktyviųjų atliekų, susidarysiančių BEO eksploatavimo ir BEO eksploatavimo nutraukimo metu, kiekius, numatyti šių atliekų tvarkymo ir dėjimo į radioaktyviųjų atliekų atliekynus poreikius bei galimybes;

17.6. mažinti BEO konstrukcinių medžiagų, konstrukcijų, sistemų ir komponentų, kuriuos baigus BEO eksploatavimą numatoma tvarkyti kaip radioaktyviasias atliekas, kiekius.

18. BEO eksploatavimo metu Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2 ar 3 punkte nurodytą licenciją turintis licencijos turėtojas (toliau – BEO eksploatavimo licencijos turėtojas) turi įgyvendinti priemones, galinčias palengvinti BEO eksploatavimo nutraukimą:

18.1. konstrukcijų, sistemų ir komponentų užterštumo radionuklidais mažinimą;

18.2. apsauginių dangų priežiūrą ir naujų, lengvai dezaktyvuojamų, apsauginių dangų ir (arba) radionuklidus sulaikančių ir (ar) jonizuojančiąją spinduliuotę slopinančių barjerų įrengimą;

18.3. BEO eksploatavimo metu susidarančių radioaktyviųjų atliekų tvarkymą;

18.4. informacijos, susijusios su BEO projektavimu, statyba ir eksploatavimu bei radioaktyviųjų atliekų tvarkymu, saugojimą;

18.5. informacijos apie BEO modifikacijas kaupimą ir saugojimą.

19. Prieš pradėdant statyti BEO, turi būti atliekami BEO aikštelės radiologiniai tyrimai, kurių tikslas – nustatyti BEO aikštelės gamtinį jonizuojančiosios spinduliuotės foną. Šie tyrimai turi būti atnaujinami prieš pradėdant veiklą pagal leidimus, nurodytus Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 2 dalies 1 arba 2 punkte. Vykdam BEO eksploatavimo nutraukimą, šių radiologinių tyrimų rezultatai naudojami priimant sprendimus dėl BEO aikštelės tolimesnio naudojimo, baigus BEO eksploatavimo nutraukimą, įskaitant sprendimus dėl BEO aikštelės naudojimo apribojimų nustatymo ir panaikinimo.

20. Jei yra eksploatuojamas BEO, kuriam Reikalavimų 19 punkte nurodytu momentu BEO aikštelės radiologiniai tyrimai nebuvo atlikti, vykdam BEO eksploatavimo nutraukimą, turi būti naudojamas analogiškos vietovės, kurioje su branduoline energetika susijusi veikla nebuvo vykdoma ir turinčios panašias savybes (pavyzdžiui, geografinė vieta, geologinės savybės, reljefas ir kita), gamtinis jonizuojančiosios spinduliuotės fonas.

21. Vadovaujantis Reikalavimų 3.1 ir 3.2 papunkčiuose nurodytų teisės aktų nustatyta tvarka, turi būti rengiami, derinami ir teikiami pirminis, atnaujintas bei galutinis BEO eksploatavimo nutraukimo planai, užtikrinantys saugų BEO eksploatavimo nutraukimą ir siektinos galutinės BEO ir jo aikštelės būklės pasiekimą.

22. Jei yra du ar daugiau BEO, kurių BEO aikštelės ribojasi tarpusavyje, rengiant šių BEO eksploatavimo nutraukimo planus, būtina atsižvelgti į galimą tarpusavio sąveiką ir tarpusavio priklausomybę tarp atskirų BEO, derinti jų eksploatavimo nutraukimo veiksmus, atitinkamų išteklių bei infrastruktūros naudojimą.

23. Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 1–4 punktuose nurodytų licencijų turėtojai per visą BEO eksploatavimo nutraukimo procesą, įskaitant BEO statybą, BEO eksploatavimą, BEO eksploatavimo nutraukimo planavimą, vykdymą ir baigimą turi taikyti proporcingumo principą, atsižvelgiant į BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo nulemtos apšvitos jonizuojančiąją spinduliuotę dydį ir tikimybę.

24. BEO eksploatavimo nutraukimo planuose, BEO eksploatavimo nutraukimo ataskaitose, dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbų aprašuose, eksploatavimo nutraukimo projektų aprašuose ir jų saugą pagrindžiančiuose dokumentuose pateikiamos informacijos apimtis ir detalumo lygis turi būti proporcingas BEO eksploatavimo nutraukimo darbų sudėtingumui ir apimčiai, kartu atsižvelgiant į BEO gyvavimo etapą, kurio metu planuojama atlikti numatytus

BEO eksploataavimo nutraukimo darbus, ir įvertinant rizikas bei pavojus, susijusius su šių darbų atlikimu.

25. BEO eksploataavimo nutraukimo metu, atsižvelgiant į galimų pavojų mastą, BEO branduolinė, radiacinė ir fizinė sauga turi būti užtikrinama nuosekliai įgyvendinant pakopinės apsaugos principą (angl. *defence in depth principle*), taip kaip jis suprantamas Reikalavimų 3.12 papunktyje nurodyto teisės akto 3 punkte.

ANTRASIS SKIRSNIS

PIRMINIS BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO PLANAS

26. Pirminis BEO eksploataavimo nutraukimo planas turi būti rengiamas ir Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 32 straipsnio 10 dalyje nustatyta tvarka teikiamas VATESI kartu su kitais dokumentais, teikiamais gauti licenciją, nurodytą Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 1 arba 3 punkte.

27. Pirminio BEO eksploataavimo nutraukimo plano tikslas – iš anksto planuoti reikiamų lėšų saugiam BEO eksploataavimo nutraukimui poreikį ir numatyti finansavimo šaltinius, planuoti išankstines BEO eksploataavimo nutraukimą lengvinančias priemones ir kaupti informaciją, svarbią BEO eksploataavimo nutraukimo eigos planavimui ir branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos užtikrinimui.

28. Atsižvelgiant į pasirinktą BEO eksploataavimo nutraukimo būdą, pirminiame BEO eksploataavimo nutraukimo plane turi būti pateikta ši informacija:

28.1. BEO eksploataavimo nutraukimo būdo aprašymas, kartu nurodant pagrindines BEO eksploataavimo nutraukimo veiklas (pavyzdžiui, panaudoto branduolinio kuro iškrovimas, sistemų izoliavimas bei modifikavimas, konstrukcijų, sistemų ir komponentų išmontavimas ir jų dezaktyvavimas, eksploataavimo nutraukimo atliekų tvarkymas, statinių griovimas, BEO aikštelės tvarkymas);

28.2. išnagrinėti ir aprašyti BEO eksploataavimo nutraukimo įgyvendinimo variantai, kurie patvirtintų, kad pasirinktas BEO eksploataavimo nutraukimas būdas yra galimas ir įvykdomas;

28.3. aprašyti branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos užtikrinimo principai ir priemonės BEO eksploataavimo nutraukimo metu;

28.4. pagrįsta, kad BEO eksploataavimo nutraukimas, naudojant esamas BEO eksploataavimo nutraukimui taikomas technologijas ar būsimas naujas technologijas, bus atliekamas saugiai;

28.5. prognozuojamų BEO eksploataavimo nutraukimo atliekų kiekių įvertinimas bei planuojamų radioaktyviųjų atliekų saugojimo ir sutvarkymo būdų aprašymas;

28.6. nurodytas BEO eksploataavimo nutraukimo ir jo metu susidarysiančių radioaktyviųjų atliekų tvarkymo lėšų poreikis ir galimi šių darbų finansavimo šaltiniai.

29. Tais atvejais, kai, vadovaujantis Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodytu teisės aktu ar jį įgyvendinančiais teisės aktais, BEO eksploataavimo nutraukimo saugos analizės ir pagrindimo rezultatai nėra pateikiami atskirame dokumente, vadovaujantis Reikalavimų 53, 54 ir 55 punktų nuostatomis atliktos BEO eksploataavimo nutraukimo saugos analizės ir pagrindimo rezultatai turi būti aprašyti BEO eksploataavimo nutraukimo plane.

TREČIASIS SKIRSNIS

ATNAUJINTAS BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO PLANAS

30. Pareiškėjas kartu su kitais paraiškos gauti Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytą licenciją arba 22 straipsnio 2 dalies 2 ir 3 punktuose nurodytus leidimus dokumentais turi pateikti VATESI atnaujintą BEO eksploataavimo nutraukimo planą.

31. Atsižvelgiant į Reikalavimų 32 punkte nurodytas sąlygas, atnaujintame BEO eksploatavimo nutraukimo plane turi būti pateikta patikslinta ir atnaujinta pirminiame BEO eksploatavimo nutraukimo plane nurodyta informacija.

32. Rengiant, atnaujinant ir peržiūrint atnaujintą BEO eksploatavimo nutraukimo planą, būtina atsižvelgti į BEO eksploatavimo nutraukimo būdo parinkimo priežasčių ir motyvų, BEO eksploatavimo trukmės, ribų ir sąlygų pasikeitimus, sukaupią tarptautinę ir kitų BEO eksploatavimo metu įgytą BEO eksploatavimo nutraukimo patirtį, BEO eksploatavimo ir BEO eksploatavimo nutraukimo branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus, pasikeitimus BEO eksploatavimo nutraukimo technologijų bei radioaktyviųjų atliekų tvarkymo srityse, atliktas BEO modifikacijas, esminius nukrypimus nuo pradinių lėšų poreikio (daugiau nei 30 procentų nuo pradinių lėšų poreikio) ir (ar) nuo numatytų BEO eksploatavimo nutraukimo darbų baigimo terminų (daugiau nei 30 procentų nuo numatytos BEO eksploatavimo nutraukimo darbų vykdymo trukmės).

33. Atnaujintame BEO eksploatavimo nutraukimo plane turi būti nurodomos BEO konstrukcijos, sistemos ir komponentai, kuriuos planuojama naudoti BEO eksploatavimo nutraukimo metu, ir patvirtinama jų panaudojimo galimybė. Taip pat šiame plane turi būti identifiкуotos BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymui reikalingos esamų konstrukcijų, sistemų ir komponentų modifikacijos.

34. Atnaujintame BEO eksploatavimo nutraukimo plane turi būti nurodytas BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymui ir radioaktyviųjų atliekų saugojimui bei tvarkymui reikalingų naujų įrenginių poreikis.

35. Eksploatuojant BEO, BEO eksploatavimo licencijos turėtojas turi periodiškai, bet ne rečiau kaip Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 32 straipsnio 7¹ dalyje nurodytu periodiškumu atlikti BEO periodinę saugos analizę ir pagrindimą, peržiūrėti atnaujintą BEO eksploatavimo nutraukimo planą ir prireikus jį atnaujinti, atsižvelgiant į Reikalavimų 32 punkte nurodytas sąlygas.

36. Atnaujintas BEO eksploatavimo nutraukimo planas, be Reikalavimų 35 punkte nurodyto atvejo, taip pat turi būti peržiūrimas ir prireikus atnaujinamas įvykus branduolinei ir (ar) radiologinei avarijai ar branduoliniam incidentui.

37. Kai atnaujintas BEO eksploatavimo nutraukimo planas yra atnaujinamas, BEO eksploatavimo licencijos turėtojas turi pateikti šį planą VATESI suderinti. VATESI priima sprendimą dėl šio dokumento suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

GALUTINIS BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO PLANAS

38. Galutinis BEO eksploatavimo nutraukimo planas rengiamas, derinamas ir tvirtinamas vadovaujantis Reikalavimų 3.2 papunktyje nurodyto teisės akto 32 straipsnio 4 dalimi.

39. Galutiniame BEO eksploatavimo nutraukimo plane, siekiant saugaus BEO eksploatavimo nutraukimo ir atsižvelgiant į šiame plane nurodytoms BEO eksploatavimo nutraukimo veikloms taikomų teisės aktų reikalavimus, turi būti pateikta ši informacija:

39.1. BEO, BEO aikštelės ir regiono, kuris gali būti paveiktas, atsižvelgiant į planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, vykdant BEO eksploatavimo nutraukimą, numatomus vertinimo kriterijus ir sąlygas, aprašymas;

39.2. BEO eksploatavimo istorijos, įrenginių ir BEO aikštelės naudojimo BEO eksploatavimo metu ir jam pasibaigus aprašymas;

39.3. BEO aikštelės ir BEO statinių, konstrukcijų, sistemų ir komponentų radiologinio apibūdinimo, įvertinat BEO konstrukcijų, sistemų ir komponentų, dirvožemio, paviršinių ir gruntinių vandenų galimą užterštumą radionuklidais, ir numatomų radiologinių tyrimų bei šių tyrimų planuojamos atlikimo eigos aprašymas;

39.4. BEO eksploatavimo nutraukimo būdo aprašas;

39.5. jei numatomas atidėtas BEO išmontavimas, atidėtojo BEO išmontavimo BEO stebėjimo, saugojimo ir priežiūros planas, siekiant, kad šis BEO eksploatavimo nutraukimo būdas būtų įgyvendintas saugiai;

39.6. metodų ir procedūrų, kurios, vykdant BEO eksploatavimo nutraukimą, bus taikomos įvertinant, ar radionuklidų aktyvumo koncentracija medžiagose, atliekose, pastatuose, inžineriniuose statiniuose ir BEO aikštelėje (ar jos dalyje) neviršija nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių ir paviršinio aktyvumo verčių, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas, aprašymas;

39.7. BEO eksploatavimo nutraukimo etapų ir (arba) projektų, jeigu visas BEO eksploatavimo nutraukimas yra dalinamas į etapus ir (arba) projektus, ir (arba) BEO eksploatavimo nutraukimo veiklų (pavyzdžiui, panaudoto branduolinio kuro iškrovimas, sistemų izoliavimas bei modifikavimas, konstrukcijų, sistemų ir komponentų išmontavimas ir jų dezaktyvavimas, eksploatavimo nutraukimo atliekų tvarkymas, statinių griovimas, BEO aikštelės tvarkymas) aprašymas, nurodant jų atlikimo eiliškumą ir terminus;

39.8. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymui ir BEO eksploatavimo nutraukimo atliekų tvarkymui reikalingos naujos infrastruktūros (pavyzdžiui, radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginiai) poreikio aprašymas;

39.9. išmontavimo, dezaktyvavimo, BEO eksploatavimo nutraukimo atliekų tvarkymo ir kitų technologijų, kurias numatoma naudoti BEO eksploatavimo nutraukimo metu, aprašymas, įskaitant numatomų naudoti BEO eksploatavimo nutraukimo metu branduolinės energetikos sektoriuje naujų ir (arba) anksčiau Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytų licencijų turėtojų neišbandytų metodų ir technologijų aprašymą;

39.10. BEO eksploatavimo nutraukimo atliekų tvarkymo aprašymas, nurodant radioaktyviųjų atliekų šaltinius, prognozuojamus atliekų kiekius, klasifikavimą ir rūšiavimą pagal jų fizinę būseną, degumą, chemines ir radiologines savybes, atskyrimo kriterijus, galimybę jas perdirbti ar pakartotinai panaudoti;

39.11. personalo, reikalingo saugiam BEO eksploatavimo nutraukimui, poreikio aprašymas;

39.12. BEO eksploatavimo nutraukimo organizavimo ir valdymo principų, siekiant saugaus BEO eksploatavimo nutraukimo, aprašymas, įskaitant vadybos sistemos ir saugos kultūros, personalo valdymo politikos ir bendradarbiavimo su paslaugų ir prekių tiekėjais aprašymą, kartu įvertinant mokymų ir kvalifikacijos kėlimo organizavimo poreikį;

39.13. kitų asmenų, vykdančių veiklą branduolinės energetikos sektoriuje, sukauptos tarptautinės patirties ir Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punkte nurodytų licencijų turėtojų BEO eksploatavimo metu įgytos patirties, kuri gali būti pritaikoma BEO eksploatavimo nutraukimo metu, aprašymas;

39.14. darbuotojų apšvitos įvertinimas ir radiacinės saugos priemonių, kurios bus taikomos BEO eksploatavimo nutraukimo metu, aprašymas;

39.15. nurodoma, ar bus atliekama BEO eksploatavimo nutraukimo planuojamos ūkinės veiklos atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo arba poveikio aplinkai vertinimas;

39.16. BEO eksploatavimo nutraukimo darbus, įskaitant BEO eksploatavimo nutraukimo atliekų sutvarkymą ir šiam sutvarkymui reikalingos infrastruktūros įrengimą (jei bus reikalinga įrengti papildomą infrastruktūrą), BEO aikštelės rekultivavimą ir kitus galutiniame BEO eksploatavimo nutraukimo plane nurodytus eksploatavimo nutraukimo darbus, atlikti reikalingų lėšų poreikio įvertinimas ir aprašymas, nurodant šių darbų planuojamus finansavimo šaltinius;

39.17. siektinos galutinės BEO ir (ar) jo aikštelės būklės, įskaitant galutinio sutvarkymo kriterijų (pavyzdžiui, radionuklidų aktyvumo koncentracija pastatuose, inžineriniuose statiniuose ir (ar) aikštelėje (ar jos dalyje) neviršija nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių ir paviršinio aktyvumo verčių, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas), ir galimo bei planuojamo tolesnio aikštelės ir statinių naudojimo, baigus BEO eksploatavimo nutraukimą, aprašymas, įskaitant informaciją apie suinteresuotųjų asmenų ir visuomenės pareikštą nuomonę ir pasiūlymus dėl siektinos galutinės BEO ir (ar) jo aikštelės būklės, galutinio sutvarkymo kriterijų, galimo bei

planuojamo tolesnio aikštelės ir statinių naudojimo, baigus BEO eksploatavimo nutraukimą ir įvertinus galimą jonizuojančiosios spinduliuotės poveikį, ir kaip ši nuomonė ir pasiūlymai buvo įvertinti, jei tokia informacija (nuomonė ar pasiūlymai) buvo gauta.

40. Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytų licencijų turėtojai, ne rečiau kaip kartą per 5 metus nuo galutinio BEO eksploatavimo nutraukimo plano patvirtinimo, turi peržiūrėti galutinį BEO eksploatavimo nutraukimo planą ir prireikus jį atnaujinti. Atnaujinant galutinį BEO eksploatavimo nutraukimo planą, turi būti atsižvelgta į BEO eksploatavimo nutraukimo metu įgytą patirtį, branduolinės saugos reikalavimų ir taisyklių, technologijų, BEO eksploatavimo nutraukimo būdo parinkimo priežasčių ir motyvų, BEO eksploatavimo nutraukimo darbų atlikimo grafiko, BEO eksploatavimo nutraukimo eigos, faktinių išlaidų ir finansinių lėšų poreikio pakeitimus.

41. Galutinis BEO eksploatavimo nutraukimo planas taip pat turi būti peržiūrimas ir atnaujinamas, jei BEO eksploatavimo nutraukimo metu BEO aikštelėje ir (ar) su BEO besiribojančioje BEO aikštelėje įvyksta branduolinė ir (ar) radiologinė avarija ar branduolinis incidentas, ir (ar) jei atsiranda aplinkybės, dėl kurių BEO eksploatavimo nutraukimo darbų baigimo numatytasis galutinis terminas pasikeičia daugiau nei 5 metus.

42. Atnaujinę galutinį BEO eksploatavimo nutraukimo planą, Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytų licencijų turėtojai turi šį planą suderinti Reikalavimų 3.2 papunktyje nurodyto teisės akto 32 straipsnio 4 dalyje nurodyta tvarka. VATESI priima sprendimą dėl šio dokumento suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais.

VII SKYRIUS

BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO VALDYMAS

43. Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodytos licencijos turėtojas (toliau – BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas) turi peržiūrėti BEO eksploatavimo metu naudotus normatyvinius techninius dokumentus ir, atsižvelgęs į pasikeitusias ūkinės veiklos sąlygas, atnaujinti arba parengti naujus, pagal kuriuos savo veiklą vykdys BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojo ir jam paslaugas teikiančių juridinių asmenų darbuotojai bei fiziniai asmenys.

44. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi parengti ir įgyvendinti darbuotojų mokymo programą, kuri turi būti tikslingai pritaikyta BEO eksploatavimo nutraukimo darbams (pavyzdžiui, dezaktyvavimas, išmontavimas, darbai su nuotolinio valdymo įranga) atlikti bei praktiniams įgūdžiams formuoti ir lavinti (pavyzdžiui, darbuotojų mokymas specialiai įrengtose patalpose, sudėtingų BEO eksploatavimo nutraukimo darbų, kuriuos reikės atlikti, pagrindinių sąlygų imitavimas).

45. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi užtikrinti, kad asmenys, vykdantys BEO eksploatavimo nutraukimo darbus, turės pakankamus įgūdžius, kompetenciją ir bus tinkamai apmokyti siekiant, kad šie darbai būtų vykdomi saugiai.

46. Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytų licencijų turėtojai turi užtikrinti, kad, keičiantis personalui, tiems asmenims, kurie vykdys BEO eksploatavimo nutraukimą, būtų perduodamos ir prieinamos BEO eksploatavimo ir eksploatavimo nutraukimo metu įgytos žinios ir patirtis.

47. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi užtikrinti, kad, vykdant BEO eksploatavimo nutraukimo darbus, BEO patalpose ir (ar) BEO aikštelėje būtų palaikoma tvarka ir švara taip, kad būtų sudarytos tinkamos BEO eksploatavimo nutraukimo darbų saugiam vykdymui darbo sąlygos, nepablogintos sąlygos BEO vykdomai veiklai ir jos priežiūrai, nepadidėtų gaisrų rizika ir būtų išvengta papildomo užterštumo radionuklidais. Taip pat, siekdamas BEO palaikyti tvarką ir švarą, BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi užtikrinti, kad BEO eksploatavimo nutraukimo darbuose naudojamų medžiagų ir

BEO eksploatavimo nutraukimo atliekų laikino laikymo vietų (pavyzdžiui, saugojimo, sandėliavimo) naudojimas būtų kontroliuojamas ir ribojamas.

48. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas BEO eksploatavimo nutraukimo metu turi užtikrinti, kad BEO saugai svarbūs konstrukcijos, sistemos ir komponentai, patalpos, vamzdynai ir komunikacinės trasos yra pažymėtos, šis žymėjimas yra tikslus ir atitinka branduolinės saugos normatyvinius techninius dokumentus bei tuo momentu BEO vykdomą veiklą.

49. Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytų licencijų turėtojai turi sukurti su BEO eksploatavimo nutraukimu susijusių duomenų (pavyzdžiui, įrašai apie BEO eksploatavimą, branduolinių dvejopo naudojimo prekių naudojimą, informacija apie radionuklidais užterštas medžiagas ir atliekas bei jų kiekius, branduolinių ir radiologinių avarijų, branduolinių incidentų ir neįprastųjų įvykių ataskaitos) saugojimo ir valdymo sistemą taip, kad būtų užtikrintas šių duomenų prieinamumas ir atsekamumas.

50. Prieš vykdydamas BEO eksploatavimo nutraukimą, BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi būti surinkęs duomenis apie branduolines dvejopo naudojimo prekes bei radioaktyviųjų atliekų ir medžiagų kiekius, esančius BEO ir BEO aikštelėje po BEO galutinio sustabdymo. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo metu duomenys apie branduolines dvejopo naudojimo prekes bei radioaktyviųjų atliekų ir medžiagų kiekius, esančius BEO ir BEO aikštelėje, turi būti nuolat atnaujinami.

51. Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytų licencijų turėtojai turi užtikrinti, kad visa svarbi informacija, susijusi su BEO aikštele, BEO eksploatavimu, BEO eksploatavimo nutraukimu ir saugos vertinimu bei radioaktyviųjų atliekų tvarkymu būtų tvarkoma, saugoma, atsekama ir perduodama tai veiklai, kuri bus vykdoma po BEO eksploatavimo nutraukimo.

VIII SKYRIUS

BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO SAUGOS ANALIZĖ IR PAGRINDIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO SAUGOS ANALIZĖS IR PAGRINDIMO ATLIKIMO PRINCIPAI

52. BEO eksploatavimo nutraukimo plane numatytiems BEO eksploatavimo nutraukimo darbams turi būti atliekama saugos analizė ir pagrindimas, kuris turi parodyti, kad šie suplanuoti BEO eksploatavimo nutraukimo darbai atitinka šiems darbams taikomų branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų ir kitų šios veiklos branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą ir branduolinių medžiagų apskaitą ir kontrolę reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.

53. Pareiškėjai, kurie kreipiasi dėl Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 1–4 punktuose nurodytų licencijų išdavimo, arba Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 1–4 punktuose nurodytų licencijų turėtojai, atlikę BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizę ir pagrindimą, turi būti:

53.1. identifikavę visus apšvitos kelius, atsižvelgiant į išorinius įvykius ir į eksploatavimo nutraukimo veiklą;

53.2. įvertinę galimą apšvitą esant įprastoms BEO eksploatavimo nutraukimo sąlygoms;

53.3. įvertinę, ar radiacinės saugos, vykdamas BEO eksploatavimo nutraukimą, užtikrinimo ir darbuotojų bei gyventojų apsaugos nuo žalingo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio pasirinktos priemonės užtikrina, kad bus įgyvendintas radiacinės saugos optimizavimo principas ir, atsižvelgiant į ekonominius ir socialinius veiksnius, ir bus ribojamos Reikalavimų 3.7 papunktyje nurodytame teisės akte nustatyta tvarka, įskaitant pareiškėjo ar licencijos turėtojo pasirengimą reaguoti branduolinių ir (ar) radiologinių avarijų ir branduolinių incidentų atvejais.

54. Pareiškėjai, kurie kreipiasi dėl Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 1–4 punktuose nurodytų licencijų išdavimo, arba Reikalavimų 3.1 papunktyje

nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 1–4 punktuose nurodytų licencijų turėtojai, atlikdami BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizę ir pagrindimą, turi:

54.1. dokumentuoti, kaip yra įgyvendinami branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų ir kitų šios veiklos branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą ir branduolinių medžiagų apskaitą ir kontrolę reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai ir saugos kriterijai;

54.2. atlikti sisteminį rizikų ir pavojų įvertinimą, atsižvelgiant į šių pavojų prigimtį, dydį ir tikimybę bei šių pavojų nulemtos jonizuojančiosios spinduliuotės poveikį darbuotojams, gyventojams ir aplinkai, esant tiek normalioms BEO eksploatavimo nutraukimo sąlygoms, tiek įvykus incidentams ir (ar) avarijoms;

54.3. įvertinti užterštumo radionuklidais ir apšvitos jonizuojančiąja spinduliuote sumažinimą, kuris bus pasiektas BEO eksploatavimo nutraukimo darbų vykdymo eigoje;

54.4. identifikuoti saugos priemones, kriterijus, ribas ir sąlygas, kurios turi būti taikomos BEO eksploatavimo nutraukimo darbams, siekiant užtikrinti šiems darbams taikomų branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų ir kitų šios veiklos branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą ir branduolinių medžiagų apskaitą ir kontrolę reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų ir saugos kriterijų įgyvendinimą per visą BEO eksploatavimo nutraukimo laikotarpį

55. Atliekant BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizę ir pagrindimą, turi būti peržiūrėtos BEO konstrukcijų, sistemų ir komponentų atliekamos saugos funkcijos ir BEO konstrukcijų, sistemų ir komponentų klasifikacija pagal poveikį saugai. Atsižvelgiant į šią analizę, turi būti nustatytos BEO eksploatavimo nutraukimui reikalingos saugos funkcijos, siekiant užtikrinti darbuotojų, gyventojų, jų turto ir aplinkos apsaugą nuo žalingo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio, įskaitant BEO projekte anksčiau nenumatytas BEO eksploatavimo nutraukimui reikalingas saugos funkcijas, ir jas užtikrinsiantys BEO saugai svarbūs konstrukcijos, sistemos ir komponentai bei pagrįsta, kad jie gebės atlikti šias funkcijas planuotų BEO eksploatavimo nutraukimo darbų metu ir įvykus pradiniais įvykiams, kurie yra nustatomi atliekant analizę ir pagrindimą. Saugos funkcijų reikalingumo nustatymo bei šių funkcijų vykdymo užtikrinimo, vykdam BEO eksploatavimo nutraukimą, pagrindimas turi būti nurodytas BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitoje.

ANTRASIS SKIRSNIS

BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO SAUGOS ANALIZĖS ATASKAITOS RENGIMAS IR PATEIKIMAS

56. Pareiškėjas kartu su kitais paraiškos gauti Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodytą licenciją dokumentais VATESI turi pateikti BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitą. Reikalavimai šios ataskaitos turiniui yra pateikti Reikalavimų 58 punkte.

57. BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaita – dokumentas, kuriuo įforminami saugos analizės ir pagrindimo rezultatai, atlikus BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizę ir pagrindimą, vadovaujantis Reikalavimų 53, 54, ir 55 punktų nuostatomis, patvirtinantis, kad BEO eksploatavimo nutraukimo darbai bus vykdomi laikantis šiems darbams taikomų branduolinės saugos normatyvinių techninių dokumentų ir kitų šios veiklos branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą ir branduolinių medžiagų apskaitą ir kontrolę reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų.

58. BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitoje turi būti pateikiama ši informacija:

58.1. BEO eksploatavimo nutraukimo branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos užtikrinimo, taikant pakopinės apsaugos principą, pagrindinių uždavinių, jų įgyvendinimo būdų ir priemonių aprašymas, atsižvelgiant į pasirinktą BEO eksploatavimo nutraukimo strategiją ir planuojamą eksploatavimo nutraukimo vykdymo eigą;

58.2. saugos funkcijų, kriterijų bei sąlygų, reikalingų saugiam BEO eksploatavimo nutraukimui, nustatymas ir aprašymas;

58.3. BEO konstrukcijų, sistemų ir komponentų klasifikacijos pagal poveikį saugai aprašymas, įvertinant jų atliekamas funkcijas ir veikimą visuose BEO eksploatavimo nutraukimo etapuose, įskaitant, bet neapsiribojant branduolinių ir (ar) radiologinių avarijų, branduolinių incidentų, numatytųjų pradinį įvykių metu, vadovaujantis branduoline, radiacine ir fizine sauga ir branduolinių medžiagų apskaitą ir kontrolę reglamentuojančiais teisės aktais, standartais arba Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 1–4 punktuose nurodytos licencijos turėtojo normatyviniuose techniniuose dokumentuose nustatytais saugos reikalavimais;

58.4. BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų sąrašas;

58.5. BEO eksploatavimo nutraukimo metu numatomų naudoti branduolinės energetikos sektoriuje naujų ir (arba) anksčiau Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytų licencijų turėtojų neišbandytų metodų ir technologijų saugaus naudojimo pagrindimas;

58.6. BEO eksploatavimo nutraukimo darbų atlikimo eiliškumo, eksploatavimo nutraukimo projektų įgyvendinimo eigos ir šių projektų tarpusavio ryšių įvertinimo ir pagrindimo aprašymas;

58.7. saugos aspektų, susijusių su BEO aikšte ir joje numatoma veikla, vykdant eksploatavimo nutraukimo darbus, įvertinimas;

58.8. analizės ir pagrindimo, siekiant užtikrinti BEO branduolinę ir radiacinę saugą, jei įvyktų numatytieji pradiniai įvykiai, kurie gali nulemti saugos kriterijų viršijimą arba pažeidimą bei radionuklidų išmetimą į aplinką, viršijantį nustatytą radionuklidų ribinį aktyvumą, aprašymas, kartu numatant prevencines numatytų pradinį įvykių galimų padarinių sušvelninimo technines ir organizacines priemones;

58.9. BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų senėjimo valdymo aprašymas;

58.10. BEO eksploatavimo nutraukimo metu BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų priešgaisrinės saugos užtikrinimo pagrindimas;

58.11. avarinės parengties užtikrinimo BEO eksploatavimo nutraukimo metu aprašymas;

58.12. fizinės saugos užtikrinimo tikslų ir apibendrintų priemonių, kuriomis šių tikslų yra siekiama, įgyvendinimo BEO eksploatavimo nutraukimo metu aprašymas. Šioje dalyje negali būti nurodoma informacija, sudaranti valstybės ir (ar) tarnybos paslaptį;

58.13. BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ir pagrindimo rezultatų palyginimas su BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitoje nustatytais saugos kriterijais ir išvados dėl BEO eksploatavimo nutraukimo priimtino saugos požiūriu.

TREČIASIS SKIRSNIS

BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO SAUGOS ANALIZĖS ATASKAITOS PERŽIŪRĖJIMAS IR ATNAUJINIMAS

59. Siekiant užtikrinti, kad BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitoje būtų pateikiama aktuali ir galiojanti informacija ir per visą BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo laikotarpį būtų pagrindžiamas BEO eksploatavimo nutraukimo darbų saugus vykdymas, BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi peržiūrėti ir prireikus atnaujinti BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitą, esant bent vienai iš šių sąlygų:

59.1. prieš įgyvendinant galutiniame BEO eksploatavimo nutraukimo plane nurodytus pagrindinius BEO eksploatavimo nutraukimo etapus ir (ar) projektus;

59.2. atnaujinamas galutinis BEO eksploatavimo nutraukimo planas;

59.3. pasikeičia ir (arba) priimami nauji teisės aktai, nustatantys branduolinei, radiacinei ir fizinei saugai svarbius reikalavimus, vykdant BEO eksploatavimo nutraukimą.

60. BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitos peržiūrėjimo ir atnaujinimo metu būtina išanalizuoti ir atsižvelgti į:

60.1. BEO priežiūros ir stebėsenos rezultatus bei BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo eigą, nustatant esamą BEO konstrukcijų, sistemų ir komponentų būklę;

- 60.2. BEO radiologinių tyrimų rezultatus;
 - 60.3. galutinio BEO eksploatavimo nutraukimo plano pakeitimus;
 - 60.4. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojo organizacinę pasirengimą vykdyti BEO eksploatavimo nutraukimo darbus;
 - 60.5. branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos užtikrinimą, vadybos sistemą ir jos rezultatyvumą;
 - 60.6. darbuotojų ir gyventojų apšvitos vertinimo rezultatus;
 - 60.7. žmogiškųjų išteklių valdymą, reikalavimus jų kvalifikacijai;
 - 60.8. avarinę parengtį;
 - 60.9. BEO eksploatavimo nutraukimo atliekų tvarkymą;
 - 60.10. BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų senėjimą BEO eksploatavimo nutraukimo metu;
 - 60.11. mokslo ir technologijų naujoves;
 - 60.12. pasikeitusias BEO eksploatavimo nutraukimo sąlygas, įskaitant klimato kaitą bei išorinius natūralius ir žmonių veiklos sąlygotus veiksnius;
 - 60.13. BEO eksploatavimo nutraukimo metu įvykdytas modifikacijas;
 - 60.14. naujus branduolinės saugos reikalavimus ir taisykles ir (ar) jų pakeitimus;
 - 60.15. savo ir kitų asmenų, vykdančių veiklą branduolinės energetikos sektoriuje, sukauptą BEO eksploatavimo ir eksploatavimo nutraukimo patirtį;
 - 60.16. BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų priešgaisrinės saugos reikalavimus.
61. Peržiūrėdamas ir atnaujindamas BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitą, BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi patikrinti įrašus ir atlikti radiologinius tyrimus bei matavimus, kurie leistų patikslinti radioaktyviųjų atliekų ir kitų pavojingųjų savybių turinčių medžiagų inventorizavimo aprašus ir šių atliekų ir medžiagų buvimo vietas tiek BEO, tiek aplink BEO esančiose teritorijose, kurios potencialiai gali būti paveiktos jonizuojančiosios spinduliuotės.
62. BEO eksploatavimo nutraukimo metu įvykus neįprastiesiems įvykiams, BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas šiuos įvykius turi ištirti vadovaudamasis Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 32 straipsnio 12 dalyje ir 37 straipsnyje nustatyta tvarka bei įgyvendinti koreguojančias priemones, užkertančias kelią tokių įvykių pasikartojimui ir užtikrinančias saugų BEO eksploatavimo nutraukimą vadovaujantis BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitoje nustatytais saugos kriterijais ir sąlygomis.
63. Informacija BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitoje ir šios ataskaitos atnaujinimuose turi būti pateikta atsižvelgiant į galutiniame BEO eksploatavimo nutraukimo plane ir šio plano atnaujinimuose pateikiamą informaciją.
64. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas atnaujintą BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitą turi pateikti VATESI suderinti. VATESI priima sprendimą dėl atnaujintos BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitos suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais.

IX SKYRIUS

BEO KONSTRUKCIJŲ, SISTEMŲ IR KOMPONENTŲ EKSPLOATAVIMAS IR IŠMONTAVIMAS BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO METU

65. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas, atsižvelgdamas į savo ir kitų asmenų, vykdančių veiklą branduolinės energetikos sektoriuje, sukauptą BEO eksploatavimo ir eksploatavimo nutraukimo patirtį, planuojamus BEO eksploatavimo nutraukimo darbus ir BEO eksploatavimo nutraukimo eigą, BEO eksploatavimo nutraukimo metu turi peržiūrėti BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų eksploatavimo ribas bei sąlygas.

66. BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas, peržiūrėdamas ir atnaujinamas BEO eksploataavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitą, turi peržiūrėti BEO konstrukciją, sistemų ir komponentų klasifikaciją pagal poveikį saugai ir atnaujinti BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų sąrašą.

67. BEO eksploataavimo nutraukimo metu gali būti išmontuojami tiksliai neeksploatuojami ir ateityje nenumatomi naudoti neturintys įtakos saugai BEO konstrukcijos, sistemos ir komponentai. Jei šie konstrukcijos, sistemos ir komponentai yra išmontuojami, atsižvelgiant į tai, turi būti atnaujinamos BEO konstrukcijų, sistemų ir komponentų techninės priežiūros, stebėjimo ir patikrinimų programos.

68. Jei yra planuojama išmontuoti BEO konstrukcijas, sistemas ir komponentus, kurie atlieka saugos funkcijas (pavyzdžiui, apsauginio gaubto, jonizuojančiosios spinduliuotės slopinimo, aušinimo, ventiliavimo), turi būti numatyti alternatyvūs sprendimai ir inžinerinės priemonės, kurios atliktų analogiškas saugos funkcijas per visą šių funkcijų atlikimui reikalingą laikotarpį. Šių BEO konstrukcijų, sistemų ir komponentų išmontavimas galimas tik įrodžius kad jie, įdiegus alternatyvius sprendimus ir (ar) sumontavus inžinerines priemones, nebėra saugai svarbūs. Šių alternatyvių sprendimų ir inžinerinių priemonių saugos pagrindimas ir jų įgyvendinimas turi būti vykdomas vadovaujantis Reikalavimų 3.12 papunktyje nurodytu teisės aktu.

69. BEO eksploataavimo nutraukimo metu, įrengiant naujas BEO konstrukcijas, sistemas ir komponentus būtina pagrįsti, kad jie veiks saugiai, derinsis su jau esančiomis BEO konstrukcijomis, sistemomis ir komponentais, ir šie darbai turi būti įgyvendinami vadovaujantis Reikalavimų 3.12 papunktyje nurodytu teisės aktu.

70. Siekiant užtikrinti, kad BEO eksploataavimo nutraukimo metu BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų tinkamumas, patikimumas ir funkcionalumas nuolat atitiktų BEO eksploataavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitoje nustatytus kriterijus ir sąlygas, BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi parengti bei įgyvendinti BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų techninės priežiūros, stebėjimo, įskaitant ir bandymų, ir patikrinimų programas. Šios programos turi būti rengiamos atsižvelgiant į BEO eksploataavimo nutraukimo saugos analizės ataskaitoje nustatytus saugos kriterijus ir sąlygas bei peržiūros atsižvelgiant į savo ir kitų vykdančių veiklą branduolinės energetikos sektoriuje asmenų sukauptą BEO eksploataavimo ir eksploataavimo nutraukimo patirtį bei nuolatinis BEO pokyčius eksploataavimo nutraukimo metu.

71. BEO eksploataavimo nutraukimo metu BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi vertinti BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų savybių blogėjimą dėl senėjimo ir, esant poreikiui, užtikrinti BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų eksploataavimo resursų pratęsimą.

72. BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi registruoti, saugoti, analizuoti ir peržiūrėti informaciją, susijusią su BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų technine priežiūra, stebėjimu, įskaitant ir bandymais, ir patikrinimais BEO eksploataavimo nutraukimo metu. Esant poreikiui, turi būti įgyvendinamos koreguojamosios priemonės (pavyzdžiui, remontas, pakeitimas) ir (arba) daromi pakeitimai techninės priežiūros stebėjimo, įskaitant ir bandymų, bei patikrinimų programose.

X SKYRIUS

BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO ATLIEKŲ IR MEDŽIAGŲ TVARKYMAS

73. BEO eksploataavimo nutraukimo metu BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi atskirti radioaktyvias atliekas nuo kitų atliekų bei siekti, kad radioaktyviųjų atliekų susidarytų kiek galima mažiau. Degios radioaktyviosios atliekos turi būti atskirtos nuo nedegių radioaktyviųjų medžiagų.

74. BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas, siekdamas medžiagoms, atliekoms, prietaisams, įrenginiams, atskiriems BEO pastatams, inžineriniams statiniams ir (arba)

BEO aikštei (ar jos daliai), susidariusiems ar naudojamiems vykdant branduolinės energetikos srities veiklą ir užterštiems radionuklidais ar turintiems radionuklidų, nebetaikyti radiacinės saugos reikalavimų, turi vadovautis Reikalavimų 3.9 papunktyje nurodyto teisės akto nustatytais sąlygomis ir kriterijais.

75. BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas, siekdamas įvertinti, ar atskiruose BEO pastatuose, inžineriniuose statiniuose ir (arba) BEO aikštelėje (ar jos dalyje) radionuklidų aktyvumo koncentracija neviršija nebetikrinamųjų radioaktyvumo lygių ir paviršinio aktyvumo verčių, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas, privalo vadovautis VATESI viršininko tvirtinamais teisės aktais, reglamentuojančiais BEO pastatų, inžinerinių statinių ir (ar) BEO aikštelės (ar jos dalies) atitiktis nebetikrinamiesiems radioaktyvumo lygiams nustatymą.

76. BEO eksploataavimo nutraukimo atliekos ir medžiagos, kuriose radionuklidų aktyvumo koncentracija viršija nebetikrinamuosius radioaktyvumo lygius ir paviršinio aktyvumo vertes, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas, tvarkomos vadovaujantis Reikalavimų 3.3 papunktyje nurodyto teisės akto ir jį įgyvendinančių teisės aktų nustatyta tvarka.

77. BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi užtikrinti visų BEO eksploataavimo nutraukimo metu susidariusių atliekų atsekamumą. Planuodamas BEO eksploataavimo nutraukimą ir BEO eksploataavimo nutraukimo metu BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi vertinti susidarysiančius BEO eksploataavimo nutraukimo atliekų kiekius, numatyti jų rinkimo, rūšiavimo, apdorojimo, vežimo, saugojimo ir dėjimo į radioaktyviųjų atliekų atliekyną būdus.

78. Atliekos, kurių sudėtyje yra ir radioaktyviųjų, ir pavojingųjų savybių turinčių medžiagų, turi būti tvarkomos kaip radioaktyviosios atliekos. Šios atliekos turi būti tvarkomos atsižvelgiant į jų savybes.

79. BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi užtikrinti, kad dokumentai, kuriuose yra informacija apie BEO eksploataavimo nutraukimo metu susidariusių BEO eksploataavimo nutraukimo atliekų kiekius, jų tvarkymą, tolesnį naudojimą ir perdirbimą, BEO aikštelėje saugomas, tvarkyti, saugoti ir dėti į radioaktyviųjų atliekų atliekyną perduotas radioaktyviasias atliekas, būtų valdomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka.

XI SKYRIUS

RADIACINĖS SAUGOS UŽTIKRINIMAS BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO METU

80. BEO eksploataavimo nutraukimo metu BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi užtikrinti darbuotojų, gyventojų, jų turto ir aplinkos apsaugą nuo žalingo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio vadovaujantis Reikalavimų 3.8, 3.9 ir 3.10 papunkčiuose nurodytų teisės aktų nustatyta tvarka.

81. BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas, užtikrindamas radiacinę saugą, turi:

81.1. taikyti radiacinės saugos optimizavimo ir ribojimo principus;

81.2. numatyti priemones, kurios, vykdant BEO eksploataavimo nutraukimą, užtikrintų darbuotojų radiacinę saugą galimų branduolinių ir (ar) radiologinių avarijų bei branduolinių incidentų metu;

81.3. įvertinti ir kontroliuoti BEO kontroliuojamosios zonos patalpų radiologines sąlygas prieš pradedant vykdyti, vykdant ir baigus vykdyti BEO eksploataavimo nutraukimo darbus;

81.4. naudoti radionuklidus sulaikančius ir (arba) jonizuojančiąją spinduliuotę slopinančius barjerus.

82. BEO eksploataavimo metu naudoti radiacinės saugos procedūrų aprašai turi būti peržiūrimi ir, atsižvelgus į pasikeitusias sąlygas, keičiami bei naudojami BEO eksploataavimo nutraukimo metu.

83. Tam, kad BEO eksploataavimo nutraukimo metu būtų užkirstas kelias radionuklidams pasklisti į aplinką ir nebūtų viršytos į aplinką išmetamų radionuklidų aktyvumo ribinės vertės, nustatytos radionuklidų išmetimo į aplinką plane, BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi taikyti apsaugos priemonės, įrengti ir naudoti radionuklidus sulaikančius barjerus.

84. BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi išanalizuoti ir pagrįsti BEO eksploataavimo nutraukimui planuojamų naudoti radionuklidus sulaikančių barjerų, užkertančių kelią nekontroliuojamam radionuklidų pasklidimui iš BEO, naudojimą, įvertinant šių barjerų veiksmingumą ir tarnavimo trukmę.

85. Atsižvelgdamas į patalpų, kuriose atliekami BEO eksploataavimo nutraukimo darbai, radiologines sąlygas, BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi naudoti jonizuojančiąją spinduliuotę slopinančius barjerus. Šių barjerų naudojimas turi būti pagrįstas, kartu įvertinant jų veiksmingumą.

86. BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi parengti savo normatyvinius techninius dokumentus, kurie nustatytų, kaip, vykdant BEO eksploataavimo nutraukimo darbus ir (ar) pasikeitus patalpų radiologinėms sąlygoms, bus užtikrintas tinkamas radionuklidus sulaikančių ir jonizuojančiąją spinduliuotę slopinančių barjerų veiksmingumo palaikymas ir šiuos normatyvinius techninius dokumentus taikyti tol, kol bus tikslinga naudoti radionuklidus sulaikančius ir (arba) jonizuojančiąją spinduliuotę slopinančius barjerus.

XII SKYRIUS BEO RADIOLOGINIAI TYRIMAI

PIRMASIS SKIRSNIS BENDRIEJI RADIOLOGINIŲ TYRIMŲ PLANAVIMO IR VYKDYMO PRINCIPAI

87. BEO eksploataavimo nutraukimo darbų planavimo metu ir prieš BEO eksploataavimo nutraukimo darbų vykdymo pradžią Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytos licencijos turėtojas turi turėti informaciją apie tos BEO dalies, kuri yra susijusi su BEO eksploataavimo nutraukimo darbų vykdymu, užterštumą radionuklidais ir atlikti BEO radiologinius tyrimus.

88. BEO radiologinių tyrimų metu turi būti nustatoma:

88.1. dozės galios pasiskirstymas BEO patalpose ir BEO aikštelėje;

88.2. radionuklidų aktyvumo pasiskirstymas BEO statiniuose, konstrukcijose, sistemose ir komponentuose.

89. Planuojant radiologinius tyrimus, turi būti naudojama BEO eksploataavimo metu surinkta informacija apie dozės galios pasiskirstymą ir radionuklidų aktyvumą, atsižvelgiama į informaciją apie BEO statinių, konstrukcijų, sistemų ir komponentų taršą radionuklidais, eksploataavimo metu atsiradusią dėl neįprastųjų įvykių.

90. Radiologiniams tyrimams atlikti Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytos licencijos turėtojas turi parengti bendrąją radiologinių tyrimų programą ir suderinti ją su VATESI. VATESI priima sprendimą dėl šių dokumentų suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais.

91. Bendroji radiologinių tyrimų programa turi apimti visus numatomus BEO radiologinius tyrimus. Bendrojoje radiologinių tyrimų programoje turi būti pateikiami planuojamų radiologinių tyrimų etapai, aprašoma tyrimų apimtis atskiriems etapams, įskaitant reikalavimus atskirų etapų ir atskirų tyrimo objektų tyrimų programoms ir ataskaitoms, numatomi ėminių paėmimo ir radiologinių tyrimų metodai.

92. Vadovaujantis bendrąja radiologinių tyrimų programa, sudaromos atskirų etapų radiologinių tyrimų programos. Bendrosios radiologinių tyrimų programos svarbiausi etapai:

92.1. istorinis įvertinimas;

92.2. įvertinamieji radiologiniai tyrimai;

92.3. pagrindiniai radiologiniai tyrimai;

92.4. galutiniai radiologiniai tyrimai.

93. Kiekvienam tyrimo objektui (pavyzdžiui, BEO aikštei, statiniui) turi būti sudaromos bendrojoje radiologinių tyrimų programoje numatytų svarbiausių etapų tyrimų programos.

94. Analizuodamas BEO eksploatavimo nutraukimo saugą ir rengdamas BEO eksploatavimo nutraukimo saugą pagrindžiančius dokumentus, Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 1–4 punktuose nurodytos licencijos turėtojas turi naudoti aktualius radiologinių tyrimų duomenis ir rezultatus, kurie atspindėtų BEO būklę BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ir pagrindimo atlikimo ir BEO eksploatavimo nutraukimo saugą pagrindžiančių dokumentų rengimo metu.

ANTRASIS SKIRSNIS GALUTINIAI RADIOLOGINIAI TYRIMAI

95. BEO, atskiriems BEO pastatams, inžineriniams statiniams ir (arba) BEO aikštei (ar jos daliai) radiacinės saugos reikalavimai yra netaikomi, kai jų užterštumas radionuklidais neviršija nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių ir paviršinio aktyvumo verčių, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas.

96. Atlikus dezaktyvavimo, išmontavimo, radioaktyviųjų atliekų sutvarkymo ir kitus galutiniame BEO eksploatavimo nutraukimo plane, BEO eksploatavimo nutraukimo projekte ar dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbų, vykdomų BEO galutinio sustabdymo metu, apraše numatytus BEO eksploatavimo nutraukimo darbus ir siekiant įsitikinti, ar atskiruose BEO pastatuose, inžineriniuose statiniuose ir (arba) BEO aikštelėje (ar jos dalyje) radionuklidų aktyvumo koncentracija neviršija nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių ir paviršinio aktyvumo verčių, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas, turi būti vykdomi galutiniai radiologiniai tyrimai.

97. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi parengti galutinių radiologinių tyrimų programą, kurioje turi būti numatyta šių tyrimų apimtis (pavyzdžiui, matavimo ir pavyzdžių ėmimo metodai, matavimų rezultatų įvertinimo metodai), ir suderinti ją su VATESI. Esant poreikiui tikslinti galutinių radiologinių tyrimų programą, šios programos pakeitimai turi būti suderinti su VATESI. VATESI priima sprendimą dėl galutinių radiologinių tyrimų programos ir (ar) jos pakeitimų suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais.

98. Atlikęs galutinius radiologinius tyrimus, BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi parengti ir pateikti VATESI suderinti galutinių radiologinių tyrimų ataskaitą. VATESI priima sprendimą dėl šio dokumento suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais.

99. Galutinių radiologinių tyrimų ataskaitoje turi būti pateikta informacija, nurodyta VATESI viršininko tvirtinamose branduolinės saugos taisyklėse, reglamentuojančiose nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių nustatymą ir taikymą BEO pastatams, inžineriniams statiniams ir (ar) BEO aikštei (ar jos daliai).

100. Siekiant patikrinti ir įsitikinti, kad galutinių radiologinių tyrimų ataskaitoje nurodyto galutinių radiologinių tyrimų objekto radionuklidų aktyvumo koncentracija yra nustatyta vadovaujantis VATESI viršininko tvirtinamuose teisės aktuose, reglamentuojančiuose BEO pastatų, inžinerinių statinių ir (ar) BEO aikštelės (ar jos dalies) atitikties nebekontroliuojamiesiems radioaktyvumo lygiams nustatymą, nurodyta metodika, VATESI, išnagrinėjusi galutinių radiologinių tyrimų rezultatus ir juos įvertinusi, atsižvelgdama į Reikalavimų 101 punkte nurodytus rizikos veiksnius, priims sprendimą dėl tikslingumo atlikti patvirtinamuosius radiologinius tyrimus, kurie leistų patikrinti galutinių radiologinių tyrimų rezultatus.

101. VATESI, Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais priimdama sprendimą dėl patvirtinamųjų radiologinių tyrimų atlikimo

tikslingumo, atsižvelgia į galutinių radiologinių tyrimų objekto eksploatavimo istoriją, galutinių radiologinių tyrimų rezultatų pasiskirstymo tolygumą, galimas matavimo paklaidas, nustatytą santykį tarp radionuklidų, esančių medžiagose, savitąjį arba paviršinį aktyvumą, atitinkamus nebecontroliuojamus radioaktyvumo lygius bei į kitus rizikos faktorius, susijusius su tiriamuoju objektu.

XIII SKYRIUS

AVARINĖ PARENGTIS BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO METU

102. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas BEO eksploatavimo nutraukimo metu turi užtikrinti avarinę parengtį, vadovaudamasis BEO avarinės parengties planu, kuris turi būti parengtas atsižvelgiant į galutinį BEO eksploatavimo nutraukimo planą bei BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ir pagrindimo rezultatus.

103. BEO avarinės parengties planas rengiamas, išbandomas bei darbuotojų mokymai avarinės parengties klausimais atliekami vadovaujantis VATESI viršininko tvirtinamais teisės aktais, reglamentuojančiais BEO avarinę parengtį.

XIV SKYRIUS

FIZINĖ SAUGA IR ĮSIPAREIGOJIMŲ DĖL BRANDUOLINIO GINKLO NEPLATINIMO ĮGYVENDINIMAS BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO METU

104. BEO eksploatavimo nutraukimo metu BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi užtikrinti BEO, branduolinių ir branduolinio kuro ciklo medžiagų fizinę saugą, vadovaudamasis VATESI viršininko tvirtinamais teisės aktais, reglamentuojančiais fizinę saugą.

105. BEO eksploatavimo nutraukimo metu BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas, užtikrindamas Lietuvos Respublikos prisiimtų tarptautinių įsipareigojimų dėl branduolinio ginklo neplatinimo vykdymą, privalo vadovautis:

105.1. šių Reikalavimų 3.11 ir 3.13 papunkčiuose nurodytų teisės aktų nuostatomis;

105.2. kitais nei 105.1 papunktyje nurodytais branduolinės saugos reikalavimais ir taisyklėmis, reglamentuojančiais įsipareigojimų dėl branduolinio ginklo neplatinimo įgyvendinimą.

XV SKYRIUS

BEO SAUGAI SVARBIŲ KONSTRUKCIJŲ, SISTEMŲ IR KOMPONENTŲ PRIEŠGAISRINĖ SAUGA BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO METU

106. BEO eksploatavimo nutraukimo metu BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas privalo užtikrinti BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų priešgaistrinę saugą vadovaudamasis VATESI viršininko tvirtinamais teisės aktais, reglamentuojančiais BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų priešgaistrinę saugą.

XVI SKYRIUS

BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO PROJEKTAI

PIRMASIS SKIRSNIS

BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO PROJEKTŲ RENGIMAS

107. BEO, kai BEO yra branduolinė elektrinė ar branduolinės elektrinės energijos blokas, eksploatavimo nutraukimo darbus, išskyrus BEO eksploatavimo nutraukimo projekto parengiamąsias veiklas (pavyzdžiui, sistemų izoliavimas, inžinerinės įrangos inventorizacija, radiologiniams tyrimams reikalingų ėminių ėmimas), licencijos turėtojas gali vykdyti tik parengęs

BEO, kai BEO yra branduolinė elektrinė ar branduolinės elektrinės energijos blokas, eksploataavimo nutraukimo projekto (projektų) aprašą, atlikęs BEO eksploataavimo nutraukimo projekto (projektų) saugos analizę ir pagrindimą, parengęs BEO eksploataavimo nutraukimo projekto (projektų) saugos analizės ataskaitą ir suderinęs šiuos projekto (projektų) dokumentus su VATESI. VATESI priima sprendimą dėl šių dokumentų suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais. Kai BEO yra kitas nei branduolinė elektrinė ar branduolinės elektrinės energijos blokas, BEO eksploataavimo nutraukimo projekto (projektų) dokumentai, į kuriuos įeina BEO eksploataavimo nutraukimo projekto (projektų) aprašas ir šio projekto (projektų) saugą pagrindžiantys dokumentai, yra teikiami Reikalavimų 3.6 papunktyje nurodyto teisės akto nustatyta tvarka.

108. Visi nauji su BEO eksploataavimo nutraukimo projekto vykdymu susiję BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojo sprendimai, BEO eksploataavimo nutraukimo darbų ribų ir (arba) sąlygų pakeitimai, kurie buvo nenumatyti Reikalavimų 107 punkte nurodytame BEO eksploataavimo nutraukimo projekto apraše, turi būti išanalizuoti, pagrįsti saugos požiūriu ir atliekami tik parengus BEO eksploataavimo nutraukimo projekto aprašo pakeitimus, patikslinus šio projekto saugos analizės ataskaitą ir suderinus šiuos BEO eksploataavimo nutraukimo projekto pakeitimo dokumentus su VATESI. VATESI priima sprendimą dėl BEO eksploataavimo nutraukimo projekto pakeitimo dokumentų suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais.

109. BEO eksploataavimo nutraukimo metu planuojant statybos darbus, BEO statinio projektas turi būti rengiamas ir statybos darbai vykdomi vadovaujantis Reikalavimų 3.2 ir 3.5 papunkčiuose nurodytų teisės aktų nustatyta tvarka.

110. BEO eksploataavimo nutraukimo metu, BEO aikštelėje, kurioje yra vykdomas BEO eksploataavimo nutraukimas, gali būti griaujami neeksploatuojami ir nereikalingi statiniai (toliau – neeksploatuojami ir nereikalingi statiniai), jei yra tenkinamos visos šios sąlygos:

110.1. šiuose statiniuose nėra toliau eksploatuojamos ir (ar) BEO eksploataavimo nutraukimui reikalingos įrangos, sistemų ir komunikacijų;

110.2. šių statinių neplanuojama naudoti tiek tolimesniam BEO eksploataavimo nutraukimui, įskaitant fizinės saugos, priešgaisrinės saugos ir (ar) avarinės parengties užtikrinimą, tiek pasibaigus BEO eksploataavimo nutraukimo vykdymui;

110.3. šiuose statiniuose radionuklidų aktyvumo koncentracija neviršija nesąlyginių nekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių ir paviršinio aktyvumo verčių, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas.

111. Planuojant vykdyti Reikalavimų 110 punkte nurodytų neeksploatuojamų ir nereikalingų statinių griovimo darbus, šių statinių griovimo technologijos turi būti pasirinktos tokios, kad, vykdant šiuos griovimo darbus, nebūtų sugadintos BEO komunikacijos ir inžineriniai tinklai, nebūtų pažeistos BEO saugai svarbūs konstrukcijos, sistemos ir komponentai, fiziniai barjerai ir (ar) sutrikdytas BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų ir fizinės saugos sistemų darbas ir kartu būtų užtikrintas BEO saugos funkcijų vykdymas, bei būtų užtikrinta BEO avarinė parengtis. Taip pat, renkantis neeksploatuojamų ir nereikalingų statinių griovimo technologijas, kurias planuojama naudoti BEO aikštelėje, ir planuojant šių statinių griovimo darbų įgyvendinimo eigą, turi būti įvertinta ir užtikrinta, kad griovimo darbai neturės neigiamo poveikio BEO aikštelėje vykdomos veiklos, įskaitant toje pačioje aikštelėje esančių BEO (jei tokių yra) eksploatavimą ir BEO eksploataavimo nutraukimo darbų vykdymą, branduolinei, radiacinei ir fizinei saugai ir galimybei naudotis susisiekimo keliais ir transportavimo maršrutais.

112. Sprendimai dėl Reikalavimų 110 punkte nurodytų BEO aikštelėje esančių statinių priskyrimo neeksploatuojamiems ir nereikalingiems statiniams, kuriuos numatoma griauti, ir šių statinių griovimo darbų vykdymo, atsižvelgiant į Reikalavimų 111 punkte nustatytas sąlygas, įskaitant šių griovimo darbų poveikio BEO eksploataavimo nutraukimo metu BEO aikštelėje vykdomai veiklai ir jos saugai įvertinimą, įgyvendinami vadovaujantis Reikalavimų 3.12 papunktyje nurodytu teisės aktu.

113. Jei BEO eksploatavimo nutraukimo metu, vykdant BEO eksploatavimo nutraukimo darbus, iš Reikalavimų 110 punkte nurodytų neeksploatuojamų ir nereikalingų statinių statybinių konstrukcijų technologiškai nėra įmanoma ar ekonomiškai nėra efektyvu pašalinti radioaktyviojo užterštumo, kuris viršija nesąlyginius nebecontroliuojamuosius radioaktyvumo lygius ir paviršinio aktyvumo vertes, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas, šių statinių griovimo darbai turi būti aprašyti ir pagrįsti BEO eksploatavimo nutraukimo projekto (projektų) dokumentuose ir šių statinių visos griovimo atliekos turi būti tvarkomos kaip radioaktyviosios atliekos.

114. Radionuklidais neužterštų BEO konstrukcijų, sistemų ir komponentų, kurie neįtraukti į galutiniam BEO eksploatavimo nutraukimo plane nurodytus dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbų, vykdomų BEO galutinio sustabdymo metu, aprašus bei BEO eksploatavimo nutraukimo projektus, išmontavimas bei šių projektų parengiamųjų veiklų įgyvendinimas vykdomas vadovaujantis Reikalavimų 3.12 papunktyje nurodytu teisės aktu.

115. BEO eksploatavimo nutraukimo projekto apraše, atsižvelgiant į šio projekto tikslus ir uždavinius, turi būti:

115.1. pateikti BEO aikštelės, statinių, konstrukcijų, sistemų bei komponentų aprašymai ir brėžiniai;

115.2. išnagrinėta BEO būklė, įskaitant radiologinį apibūdinimą prieš BEO eksploatavimo nutraukimo projekto vykdymo pradžią, pateikti esantys ir prognozuojami BEO eksploatavimo nutraukimo atliekų kiekiai;

115.3. aprašyti BEO eksploatavimo nutraukimo darbai (pavyzdžiui, technologinių šachtų, patalpų atlaisvinimas, BEO pagrindinių ir pagalbinių konstrukcijų, sistemų ir komponentų, branduolinio reaktoriaus įrenginio dalių išmontavimas, dezaktyvavimas, radionuklidus sulaikančių ir (ar) jonizuojančiąją spinduliuotę slopinančių barjerų išmontavimas, statinių, konstrukcijų, sistemų ir komponentų konservavimas), išskyrus dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbus, vykdomus galutinio sustabdymo metu, bei jų atlikimo seka ir kita su šiais darbais susijusi informacija, reikalinga BEO eksploatavimo nutraukimo darbų saugai vertinti ir darbuotojų apšvitai prognozuoti;

115.4. aprašyti branduolinių dvejopo naudojimo prekių, jeigu tokios prekės būtų identifiкуotos BEO eksploatavimo nutraukimo projekto vykdymo metu, tvarkymo darbai;

115.5. nurodyti ir aprašyti dezaktyvavimui ir išmontavimui naudojami metodai, įranga bei prietaisai, jų techninės savybės, pateikta informacija apie vėdinimo ir oro filtravimo įrangą bei kitą pagalbinę įrangą, reikalingą dezaktyvavimo ir išmontavimo darbams atlikti, įvertintas dezaktyvavimo darbų tikslingumas, atsižvelgiant į Reikalavimų 133 punkte nurodytus dezaktyvavimo tikslus, ir rezultatyvumas, pateikti branduolinės energetikos sektoriuje naujai taikomų metodų bei naujos įrangos ir (arba) prietaisų bandymų rezultatai;

115.6. aprašyta savo ir kitų asmenų, vykdančių veiklą branduolinės energetikos sektoriuje, sukaupta BEO eksploatavimo ir eksploatavimo nutraukimo patirtis ir įgūdžiai, kuriuos planuojama pritaikyti BEO eksploatavimo nutraukimo projekte;

115.7. aprašytos su BEO eksploatavimo nutraukimo projekto vykdymu susiję BEO saugai svarbūs konstrukcijos, sistemos ir komponentai bei nurodytos jų funkcijos;

115.8. pateikta informacija apie BEO eksploatavimo nutraukimo projekto ryšius su kitais planuojamais ir (arba) tuo pačiu metu vykdomais BEO eksploatavimo nutraukimo projektais, įskaitant dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbus, įvykdytus ar pradėtus vykdyti galutinio sustabdymo metu, nurodant, kaip bus derinami atskirų BEO eksploatavimo nutraukimo projektų bei dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbų, įvykdytų ar pradėtų vykdyti galutinio sustabdymo metu, tarpusavyje susiję BEO eksploatavimo nutraukimo darbai ir naudojami bendri ištekliai bei infrastruktūra;

115.9. pateiktas BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojo normatyvinių techninių ir vadybos sistemos dokumentų, kuriuose yra nustatyti reikalavimai BEO eksploatavimo nutraukimo planavimui, vykdymui ir jo priežiūrai, tinkamam darbuotojų kvalifikacijos įvertinimui bei mokymui, reagavimui incidentų ir avarijų BEO atveju, saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir

komponentų senėjimo valdymui, techninei priežiūrai, stebėjimui, įskaitant ir bandymams, patikrinimams, ir jų atlikimo (įgyvendinimo) tvarkai, sąrašas;

115.10. aprašytas BEO eksploatavimo nutraukimo atliekų tvarkymas – metodai, įrenginiai, matavimo prietaisai, techniniai ir organizaciniai sprendimai, užtikrinantys nenutrūkstamą susidariusių radioaktyviųjų atliekų surinkimą, perdavimą apdoroti, saugoti, dėti į radioaktyviųjų atliekų atliekyną, radioaktyviųjų atliekų apskaita, jų susidarymo vietos, vežimo maršrutai, projektiniai sprendimai, mažinantys nekontroliuojamų zonų ir BEO aikštelės užterštumą radionuklidais, transportuojant radioaktyvias atliekas;

115.11. pateikta informacija apie nustatytą nuklidinį vektorių.

ANTRASIS SKIRSNIS

BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO PROJEKTO SAUGOS ANALIZĖ IR PAGRINDIMAS

116. Planuodamas, rengdamas ir vykdydamas BEO eksploatavimo nutraukimo projektą ir pagrįsdamas jo saugą, BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi atsižvelgti į BEO ir (ar) jo aikštelėje planuojamas vykdyti ir (ar) vykdomas veiklas, tuo pačiu metu vykdomų BEO eksploatavimo nutraukimo projektų, įskaitant dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbus, įvykdytus ar pradėtus vykdyti galutinio sustabdymo metu, tarpusavio ryšius, koordinuoti šių projektų BEO eksploatavimo nutraukimo darbus, atitinkamų išteklių bei infrastruktūros naudojimą.

117. Atlikęs BEO eksploatavimo nutraukimo projekto saugos analizę ir pagrindimą, BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas, kaip nurodyta Reikalavimų 107 punkte, turi pateikti VATESI BEO eksploatavimo nutraukimo projekto saugos analizės ataskaitą, kurioje turi:

117.1. įvertinti ir aprašyti BEO eksploatavimo nutraukimo projekto vykdymo metu darbuotojams, gyventojams ir aplinkai galinčius kilti pavojus ir jų šaltinius, įskaitant pavojus, kurie gali nulemti darbuotojų bei gyventojų išorinę ir vidinę apšvitą, galimus pavojus dėl nuodingų ir pavojingųjų savybių turinčių medžiagų naudojimo ar jų buvimo aplinkoje, bei veiksnius, kurie apsunkina darbo sąlygas (pavyzdžiui, darbas dideliame aukštyje, aukšta temperatūra, oro užterštumas dulkėmis);

117.2. nustatyti BEO eksploatavimo nutraukimo projekte numatytų BEO eksploatavimo nutraukimo darbų branduolinės ir radiacinės saugos funkcijas, kriterijus, ribas ir sąlygas;

117.3. pateikti informaciją apie prognozuojamas kolektyvines ir individualiąsias apšvitos dozes darbuotojams, esant normalioms BEO eksploatavimo nutraukimo projekto vykdymo sąlygoms, ir šių apšvitos dozių vertinimo metodus;

117.4. pateikti informaciją apie prognozuojamus radionuklidų išmetimus ir planuojamas apšvitos dozes gyventojams, esant normalioms BEO eksploatavimo nutraukimo projekto vykdymo sąlygoms;

117.5. aprašyti radiacinės saugos priemones, taikomas vykdant BEO eksploatavimo nutraukimo projektą, pagrindžiant, kad normaliomis BEO eksploatavimo nutraukimo sąlygomis darbuotojų apšvitos dozės neviršys ribinių dozių ir bus įgyvendinamas radiacinės saugos optimizavimo principas;

117.6. pagrįsti, kad dezaktyvavimo ir išmontavimo darbams naudojant pasirinktus metodus, įrangą bei prietaisus, įskaitant naujus ir (arba) anksčiau BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojo neišbandytus metodus ir technologijas, bus užtikrinama branduolinė, radiacinė ir fizinė sauga bei BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų priešgaisrinė sauga;

117.7. aprašyti, kaip bus atsižvelgta į nuolat kintančią BEO eksploatavimo nutraukimo darbų atlikimo aplinką ir sąlygas;

117.8. BEO konstrukcijų, sistemų ir komponentų atliekamų saugos funkcijų BEO eksploatavimo nutraukimo projekto vykdymo metu aprašymas ir pagrindimas, kad šių funkcijų atlikimas bus užtikrintas viso BEO eksploatavimo nutraukimo projekto metu;

117.9. išanalizuoti su BEO eksploatavimo nutraukimo projekto vykdymu susijusias galimų numatytųjų pradinį įvykių (vidinių įvykių, vidinių ir išorinių pavojų) ir jų derinių sukeltus galimus radiologinius padarinius ir pasekmes, pateikti jų nustatymui naudotus metodus, prielaidas, atlikti šių veiksnių analizę ir įvertinti jų poveikį darbuotojams, gyventojams ir aplinkai (apskaičiuoti darbuotojų ir gyventojų apšvitos dozes ir į aplinką išmetamų radionuklidų aktyvumus bei pateikti vertinimo metodus). Siekiant šio tikslo, turi būti išnagrinėtos BEO eksploatavimo nutraukimo projekte numatytos pavojingos veiklos, kurių metu, įvykus galimiems pradiniais įvykiams, yra galimi radiologiniai padariniai ir pasekmės (pavyzdžiui, sunkių krovinių kėlimas ir tvarkymas, pavojingųjų savybių turinčių medžiagų naudojimas dezaktyvavimui, didelės apimties pjovimo ir ardymo darbai, susiję su radionuklidais užterštomis medžiagomis, radionuklidus sulaikančių ir (ar) jonizuojančiąją spinduliuotę slopinančių barjerų modifikavimas, patekimas į BEO patalpas, kurios normaliomis BEO eksploatavimo sąlygomis buvo neprieinamos, dezaktyvuotų konstrukcijų stabilumas, griovimo darbai);

117.10. numatyti ir pagrįsti prevencines Reikalavimų 117.9 papunktyje nurodytų įvykių galimų padarinių sušvelninimo technines ir organizacines priemones;

117.11. pateikti informaciją, kaip bus tvarkomi ir valdomi padidėję radioaktyviųjų atliekų kiekiai, palyginus su eksploatavimo metu susidariusiais radioaktyviųjų atliekų kiekiais, pjaustomi radionuklidais užteršti elementai, vykdomos radionuklidus sulaikančių ir (ar) jonizuojančiąją spinduliuotę slopinančių barjerų modifikacijos, atliekamas didelių gabaritų objektų dezaktyvavimas, patenkama į patalpas, į kurias įėjimas nebuvo numatytas, tvarkomos dezaktyvavimui naudotos pavojingųjų savybių turinčios medžiagos, užtikrinamas dezaktyvuotų elementų stabilumas, organizuojami sunkių elementų kėlimo ir tvarkymo darbai ir kaip bus užtikrinama BEO eksploatavimo nutraukimo projekto sauga esant kitoms neįprastoms, palyginus su BEO eksploatavimu, darbo sąlygoms;

117.12. įvertinti ir nurodyti, ar reikalingi BEO avarinės parengties plano pakeitimai BEO eksploatavimo nutraukimo projekto vykdymo metu;

117.13. aprašyti, kaip bus užtikrinta BEO, branduolinių ir branduolinio kuro ciklo medžiagų fizinė sauga BEO eksploatavimo nutraukimo projekto vykdymo metu. Šioje dalyje negali būti nurodoma informacija, sudaranti valstybės ir (ar) tarnybos paslaptį;

117.14. palyginti BEO eksploatavimo nutraukimo projekto saugos analizės ir pagrindimo rezultatus su BEO eksploatavimo nutraukimo projekto saugos analizės ataskaitoje nustatytais saugos kriterijais ir pateikti išvadas dėl BEO eksploatavimo nutraukimo darbų priimtino branduolinės ir radiacinės saugos požiūriu.

118. VATESI priima sprendimą dėl BEO eksploatavimo nutraukimo projekto saugos analizės ataskaitos suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais.

TREČIASIS SKIRSNIS

BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO PROJEKTO VYKDYMO ATASKAITA

119. Įvykdęs BEO, kai BEO yra branduolinė elektrinė ar branduolinės elektrinės energijos blokas, eksploatavimo nutraukimo projektą, BEO, kai BEO yra branduolinė elektrinė ar branduolinės elektrinės energijos blokas, eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi parengti BEO, kai BEO yra branduolinė elektrinė ar branduolinės elektrinės energijos blokas, eksploatavimo nutraukimo projekto vykdymo ataskaitą ir pateikti ją suderinti VATESI. VATESI priima sprendimą dėl šio dokumento suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais. BEO, kai BEO yra branduolinė elektrinė ar branduolinės elektrinės energijos blokas, eksploatavimo nutraukimo projekto vykdymo ataskaitoje turi būti pateikta ši informacija:

119.1. darbų, atliktų vykdant BEO eksploataavimo nutraukimo projektą, aprašymas, nurodant problemas, kurios nebuvo numatytos ir įvertintos rengiant BEO eksploataavimo nutraukimo projektą, ir projekto saugą pagrindžiančius dokumentus;

119.2. atliktų BEO eksploataavimo nutraukimo darbų ir (arba) šių darbų saugą pagrindžiančių dokumentų pakeitimų aprašymas, nurodant šių pakeitimų priežastis, jų įgyvendinimo eigą bei rezultatus;

119.3. naudotos įrangos ir prietaisų panaudojimo aprašymas;

119.4. BEO eksploataavimo nutraukimo projekte numatytų dezaktyvavimo uždavinių, kuriais buvo siekiama sumažinti darbuotojų apšvitos dozes ir (arba) radioaktyviųjų atliekų kiekius bei (arba) perdirbti ir iš naujo panaudoti įrangą, medžiagas ir patalpas, įgyvendinimo aprašymas, planuoto ir faktinio dezaktyvavimo rezultatyvumo palyginimas;

119.5. likusio užterštumo radionuklidais, atlikus BEO eksploataavimo nutraukimo projekte numatytus darbus, įvertinimas ir nustatymas bei jo aprašymas;

119.6. BEO eksploataavimo nutraukimo radioaktyviųjų atliekų aprašymas, nurodant šių atliekų saugojimo ar sutvarkymo vietą bei palyginant planuotus ir faktiškai susidariusius BEO eksploataavimo nutraukimo radioaktyviųjų atliekų kiekius;

119.7. BEO eksploataavimo nutraukimo atliekų, kuriose radionuklidų aktyvumo koncentracija neviršija nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių ir paviršinio aktyvumo verčių, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas, aprašymas ir šių atliekų kiekiai;

119.8. informacija apie branduolines dvejopo naudojimo prekes ir tolesnį jų naudojimą ar sutvarkymą, jeigu tokios prekės buvo identifikuotos BEO eksploataavimo nutraukimo projekto vykdymo metu;

119.9. BEO eksploataavimo nutraukimo projekto vykdymo metu įvykusių neįprastųjų įvykių sąrašas;

119.10. duomenys apie darbuotojų apšvitą BEO eksploataavimo nutraukimo projekto vykdymo laikotarpiu (darbuotojų, susijusių su BEO eksploataavimo nutraukimo projektu įgyvendinimu, vidutinės ir didžiausios metinės apšvitos dozės; darbuotojų vidutinės ir didžiausios individualiosios apšvitos dozės, gautos vykdant radiacinės saugos požiūriu pavojingus BEO eksploataavimo nutraukimo projekto darbus, šių dozių palyginimas su planuotomis dozėmis; kolektyvinės dozės, gautos vykdant radiacinės saugos požiūriu pavojingus projekto darbus, šių kolektyvinių dozių palyginimas su planuotomis kolektyvinėmis dozėmis);

119.11. duomenys apie radionuklidų išmetimus, susijusius su vykdoma BEO eksploataavimo nutraukimo veikla, ir gyventojų apšvitos dozes BEO eksploataavimo nutraukimo projekto vykdymo laikotarpiu;

119.12. BEO eksploataavimo nutraukimo projekto vykdymo metu organizuoto darbuotojų mokymo ir darbuotojų kvalifikacijos užtikrinimo procesų įvertinimo aprašymas;

119.13. BEO eksploataavimo nutraukimo projekto vykdymo metu įgytų praktinių žinių, sukauptos patirties ir išminktų pamokų aprašymas;

119.14. po BEO eksploataavimo nutraukimo projekto įvykdymo likusių BEO statinių, konstrukcijų, sistemų ir komponentų aprašymas, įskaitant jų galimą ir planuojamą tolesnį naudojimą bei jiems taikomus apribojimus.

XVII SKYRIUS

SPECIALIEJI REIKALAVIMAI BEO GALUTINIO SUSTABDYMO VEIKSMAMS, SIEKiant PASIRENGTI BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO VYKDYMUI

120. Priėmus sprendimą galutinai sustabdyti BEO, BEO eksploataavimo licencijos turėtojas nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas po tokio sprendimo priėmimo, turi raštu informuoti VATESI apie tokio sprendimo priėmimą.

121. Jei BEO galutinai sustabdomas anksčiau nei numatyta atnaujinant BEO eksploataavimo nutraukimo planą (pavyzdžiui, įvykus avarijai), BEO eksploataavimo licencijos turėtojas privalo užtikrinti BEO branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą, kol BEO eksploataavimo

licencijos turėtojas ne vėliau kaip per dvejus metus nuo BEO galutinio sustabdymo dienos parengs ir VATESI pateiks galutinį BEO eksploatavimo nutraukimo planą ir vadovaujantis šiuo planu pradės rengtis BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymui.

122. BEO galutinio sustabdymo metu BEO sauga turi būti užtikrinama vadovaujantis VATESI išduota licencija ir VATESI teisės aktų, reglamentuojančių branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą bei tarptautinių branduolinio ginklo neplatinimo įsipareigojimų užtikrinimą, reikalavimais.

123. BEO galutinio sustabdymo metu periodu draudžiama dezaktyvuoti ir išmontuoti BEO saugai svarbius konstrukcijas, sistemas ir komponentus.

124. BEO galutinio sustabdymo metu BEO eksploatavimo licencijos turėtojas gali įgyvendinti priemones, padedančias nutraukti BEO eksploatavimą, pasirengti šio objekto eksploatavimo nutraukimo vykdymui ir (ar) sumažinti BEO nutraukimo trukmę (pavyzdžiui, iš branduolinės elektrinės energijos bloko iškrauti ir išvežti visą branduolinį kurą, izoliuoti, dezaktyvuoti ir išmontuoti nereikalingas sistemas, sutvarkyti radioaktyvias atliekas, susidariusias BEO eksploatavimo metu). BEO galutinio sustabdymo metu BEO eksploatavimo licencijos turėtojas vykdo visoms saugos funkcijoms užtikrinti reikalingų sistemų, konstrukcijų ir komponentų eksploatavimą ir techninę priežiūrą vadovaudamasis dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbų aprašu, BEO technologiniu reglamentu (BEO eksploatavimo ribomis ir sąlygomis) ir eksploatavimo instrukcijomis.

125. BEO galutinio sustabdymo metu, neeksploatuojami ir neturintys įtakos saugai BEO konstrukcijos, sistemos ir komponentai gali būti dezaktyvuojami ir išmontuojami tik tada, kai konstrukcijos, sistemos ir komponentai yra lengvai atskiriami nuo kitų konstrukcijų, sistemų ir komponentų ir jie nėra reikalingi tolimesniems BEO eksploatavimo ir eksploatavimo nutraukimo darbams. Šie darbai gali būti atlikti tik parengus šių konstrukcijų, sistemų ir komponentų dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbų aprašus, atlikus šių darbų saugos analizę ir pagrindimą bei suderinus šiuos dokumentus su VATESI. VATESI priima sprendimą dėl šių dokumentų suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais.

126. Rengiant Reikalavimų 125 punkte nurodytų dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbų aprašus, saugos analizės ataskaitas, vykdant šiuos darbus ir teikiant šių darbų vykdymo ataskaitas, *mutatis mutandis* turi būti vadovaujamas Reikalavimų XVI skyriaus nuostatomis, o vykdant šiuos darbus, *mutatis mutandis* turi būti vadovaujamas Reikalavimų XI bei XII skyrių nuostatomis. Atliekos, susidarančios vykdant dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbus BEO galutinio sustabdymo metu, turi būti tvarkomos kaip BEO eksploatavimo nutraukimo atliekos. Jei vykdant šiuos dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbus kartu numatoma vykdyti ir statybos darbus, BEO statinio projektas turi būti rengiamas ir statybos darbai vykdomi vadovaujantis Reikalavimų 3.2 ir 3.5 papunkčiuose nurodytų teisės aktų nustatyta tvarka.

127. Visi nauji su dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbų aprašo vykdymu susiję BEO eksploatavimo licencijos turėtojo sprendimai, dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbų, vykdomų BEO galutinio sustabdymo metu pagal šį aprašą, ribų ir (arba) sąlygų pakeitimai, kurie buvo nenumatyti su VATESI suderintame dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbų apraše, turi būti išanalizuoti ir pagrįsti saugos požiūriu ir atliekami tik suderinus su VATESI. VATESI priima sprendimą dėl šių dokumentų suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais.

XVIII SKYRIUS

DEZAKTYVAVIMO IR IŠMONTAVIMO VYKDYMAS

128. Dezaktyvavimui ir išmontavimui būtina pasirinkti tokius metodus ir įrangą, kad darbuotojų, gyventojų ir aplinkos apšvita būtų tokia maža, kokią įmanoma pasiekti, atsižvelgiant į ekonominius ir socialinius veiksnius, bei susidarytų kuo mažesni radioaktyviųjų atliekų kiekiai.

Būtina įvertinti dezaktyvavimo ir išmontavimo saugą ir šiuos darbus vykdyti taip, kad apšvitos dozės bei į aplinką išmetamų radionuklidų aktyvumas neviršytų nustatytų ribinių verčių.

129. BEO galutinio sustabdymo metu ir BEO eksploatavimo nutraukimo metu dezaktyvavimui ir išmontavimui gali būti naudojami tie patys metodai, kurie buvo naudojami BEO eksploatavimo metu. BEO eksploatavimo metu nenaudoti metodai gali būti naudojami, jei, atliekant BEO eksploatavimo nutraukimo saugos analizę ir pagrindimą, yra pagrindžiamas jų tinkamumas.

130. Pasirenkant dezaktyvavimo ir išmontavimo metodus, turi būti atsižvelgta į sėkmingą šių metodų panaudojimo praktiką vykdant dezaktyvavimo ir (ar) išmontavimo darbus kituose BEO ir Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytos licencijos turėtojo sukaupią patirtį BEO eksploatavimo ir eksploatavimo nutraukimo metu.

131. Prieš dezaktyvavimo ir išmontavimo įrangos naudojimo pradžią, siekiant optimizuoti dezaktyvavimo ir išmontavimo darbų eigą, turi būti atlikti šios įrangos bandymai panašiomis sąlygomis, kuriomis bus vykdomi dezaktyvavimo ir išmontavimo darbai.

132. Pasirenkant dezaktyvavimo ir išmontavimo metodus, būtina įvertinti šių metodų efektyvumą ir neigiamą poveikį darbuotojams, gyventojams, aplinkai, BEO branduolinei, radiacinei ir fizinei saugai. Atsižvelgiant į šio vertinimo rezultatus, turi būti pasirenkami efektyviausi bei mažiausią neigiamą poveikį darantys dezaktyvavimo ir išmontavimo metodai.

133. Dezaktyvavimu turi būti siekiama:

133.1. sukurti geresnes darbo sąlygas išmontavimo darbams atlikti ir mažinti darbuotojų apšvitą;

133.2. mažinti radioaktyviųjų atliekų kiekius;

133.3. radioaktyviasias atliekas perklasifikuoti į žemesnę radioaktyviųjų atliekų klasę;

133.4. sudaryti sąlygas panaudoti medžiagas, įrangą ir patalpas kitais tikslais.

134. Pasirenkant dezaktyvavimo metodą, turi būti atliktas jo efektyvumo vertinimas, išanalizuojant ir įvertinant:

134.1. planuojamą dezaktyvavimo faktorių;

134.2. darbuotojų apšvitą (kolektyvinės ir individualiosios dozės);

134.3. aerozolių susidarymą;

134.4. galimybes Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytos licencijos turėtojo turimais ar kitais egzistuojančiais metodais pasiekti planuojamą dezaktyvavimo faktorių;

134.5. galimybes įsigyti dezaktyvavimo įrangą;

134.6. galimybes matuojant nustatyti pasiektą dezaktyvavimo faktorių;

134.7. dezaktyvavimo metodo ekonominį tikslumą (įvertinant dezaktyvavimo įrenginių ir sunaudojamų medžiagų kainą, darbo sąnaudas ir kitus ekonominio tikslumo aspektus);

134.8. pirminių ir antrinių radioaktyviųjų atliekų savybes (fizinės, cheminės, biologinės), šių atliekų kiekius, kategorijas ir aktyvumus;

134.9. radioaktyviųjų atliekų tvarkymo galimybes, atsižvelgiant į jau turimus ar naujai reikalingus radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginius;

134.10. neigiamą dezaktyvavimo poveikį dezaktyvuojamoms konstrukcijoms, sistemoms ir komponentams bei jų vientisumui;

134.11. kitas neradiologines grėsmes, susijusias su dezaktyvavimo metodo taikymu.

135. Pasirenkant išmontavimo metodus, būtina įvertinti:

135.1. išmontuojamos įrangos ar jos komponentų savybes (pavyzdžiui, medžiaga, dydis, forma, aplinka, prieinamumas);

135.2. galimybę naudoti išbandytus metodus ir įrangą;

135.3. darbuotojų ir gyventojų radiacinės saugos aspektus (pavyzdžiui, paviršinio užterštumo ir aerozolių susidarymą, dozės galios ir apšvitos dozių vertinimą, radionuklidų išmetimus į aplinką mažinančias priemones ir kita);

135.4. antrinių išmontavimo atliekų susidarymą;

135.5. darbo aplinkos sąlygas (pavyzdžiui, oro temperatūra, drėgmė).

136. Išmontavimo įranga turėtų būti tokia, kad ja būtų paprasta naudotis bei, baigus darbus, būtų lengva dezaktyvuoti.

137. Jei išmontavimo metu susidariusios radioaktyviosios atliekos nebus toliau apdorojamos, šios atliekos, siekiant išvengti užterštumo radionuklidais ir sumažinti darbuotojų apšvitą, turi būti dedamos į saugojimui ir (ar) dėjimui į radioaktyviųjų atliekų atliekyną skirtus kontainerius bei saugomos radioaktyviųjų atliekų saugyklose.

XIX SKYRIUS

ATIDĖTASIS BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTO IŠMONTAVIMAS

138. Pasirinkęs atidėtąjį BEO išmontavimą, Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytos licencijos turėtojas turi užtikrinti BEO branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą, BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų priešgaisrinę saugą per visą atidėtojo BEO išmontavimo saugaus BEO išlaikymo laikotarpį ir, pasibaigus atidėtajam BEO išmontavimo laikotarpiui, išmontuoti BEO ir atlikti kitus galutiniame BEO eksploatavimo nutraukimo plane numatytus darbus siekiant galutinės BEO ir (ar) jo aikštelės būklės.

139. Per visą atidėtojo BEO išmontavimo saugaus BEO išlaikymo laikotarpį BEO saugai svarbias konstrukcijas, sistemas ir komponentus būtina tinkamai naudoti ir prižiūrėti.

140. Pasirinkus atidėtąjį BEO išmontavimą, Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytos licencijos turėtojas, užtikrindamas BEO branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą, turi siekti minimizuoti aktyviųjų įrenginių ir jų priežiūros bei žmogiškosios intervencijos poreikį. Renkantis BEO radiacinę saugą užtikrinančias sistemas, prieš prasidedant saugaus BEO išlaikymo laikotarpiui, pirmenybė turi būti teikiama pasyviai BEO saugojimui, stebėjimui ir priežiūrai bei pasyviųjų įrenginių naudojimui.

141. Prieš pradėdamas vykdyti atidėtojo BEO išmontavimo saugų BEO išlaikymą, tai yra prieš šio saugaus BEO išlaikymo periodo pradžią, Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytos licencijos turėtojas turi parengti ir su VATESI suderinti atidėtojo BEO išmontavimo BEO stebėjimo, saugojimo ir priežiūros planą, kurio tikslas – parodyti, kaip bus užtikrinta BEO branduolinė, radiacinė ir fizinė saugą per visą atidėtojo BEO išmontavimo saugaus BEO išlaikymo laikotarpį, kartu nepakenkiant būsimų BEO eksploatavimo nutraukimo darbų vykdymui. VATESI priima sprendimą dėl šio plano suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais. Atidėtojo BEO išmontavimo BEO stebėjimo, saugojimo ir techninės priežiūros plane turi būti nurodyta ši informacija, kuri apimtų visą atidėtojo BEO išmontavimo saugaus BEO išlaikymo laikotarpį:

141.1. BEO statinių, konstrukcijų, sistemų ir komponentų techninės priežiūros ir šiai priežiūrai reikalingos įrangos poreikio identifikavimas, nustatant techninės priežiūros atlikimo dažnumą;

141.2. BEO ir BEO aikštelės radiologinių sąlygų stebėsenos, aušinimo, vėdinimo, oro kondicionavimo, avarinio apšvietimo ir kitų būtinų sistemų, kurių tikslas yra palaikyti statinių, konstrukcijų, sistemų ir komponentų tinkamas eksploatavimo sąlygas (pavyzdžiui temperatūrą, drėgnumą, oro švarą), aprašymas;

141.3. techninės priežiūros vykdymo metu susidarysiančių atliekų planuojamų kiekių įvertinimas, nurodant šių atliekų sutvarkymo būdus;

141.4. atlikta BEO saugos analizė ir pagrindimas per atidėtąjį BEO išmontavimo laikotarpį ir šios analizės aprašymas;

141.5. BEO ir BEO aikštelės būklės patikrinimų planas, kuris yra rengiamas atsižvelgiant į pasyviųjų saugos priemonių naudojimą, atidėtojo BEO išmontavimo laikotarpį ir sukauptą BEO stebėjimo ir techninės priežiūros patirtį;

141.6. avarinės parengties ir BEO saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų priešgaisrinės saugos užtikrinimo aprašymas;

141.7. fizinės saugos užtikrinimo tikslų ir apibendrintų priemonių, kuriomis šių tikslų yra siekiama, BEO eksploatavimo nutraukimo metu aprašymas. Šioje dalyje negali būti nurodoma informacija, sudaranti valstybės ir (ar) tarnybos paslaptį;

141.8. finansinių išteklių ir personalo poreikio identifikavimas, atsižvelgiant į atidėtojo BEO išmontavimo BEO stebėjimo, saugojimo ir techninės priežiūros plano tikslus;

141.9. dokumentų ir informacijos valdymo per atidėtąjį BEO išmontavimo laikotarpį aprašymas.

142. Per visą atidėtojo BEO išmontavimo saugaus BEO išlaikymo laikotarpį Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytos licencijos turėtojas turi kaupti informaciją apie visas BEO modifikacijas, registruoti aplinkos parametrus ir išsaugoti kitą BEO eksploatavimo nutraukimui svarbią informaciją.

143. Atidėtojo BEO išmontavimo BEO stebėjimo, saugojimo ir techninės priežiūros plane, nustatčius atidėtojo BEO išmontavimo BEO stebėjimo, saugojimo ir techninės priežiūros sąlygas, atidėtąjį išmontavimą Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytos licencijos turėtojas gali taikyti BEO daliai, statiniui, konstrukcijai, sistemai ar komponentui.

XX SKYRIUS

GALUTINĖ BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO ATASKAITA

144. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas BEO eksploatavimo nutraukimo metu atsako už BEO branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą tol, kol nėra panaikintas licencijos vykdyti BEO eksploatavimo nutraukimą galiojimas.

145. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas, patvirtindamas, kad BEO eksploatavimo nutraukimas yra įvykdytas, ir BEO būklę po BEO eksploatavimo nutraukimo darbų baigimo atitinka galutinę BEO ir (ar) jo aikštelės būklę, nurodytą galiojančiame galutiniame BEO eksploatavimo nutraukimo plane, ir teisės aktų, reglamentuojančių branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą ir branduolinių medžiagų apskaitą ir kontrolę, reikalavimus, turi parengti galutinę BEO eksploatavimo nutraukimo ataskaitą ir pateikti ją suderinti VATESI kartu su prašymu panaikinti licenciją vykdyti BEO eksploatavimo nutraukimą. VATESI priima sprendimą dėl galutinės BEO eksploatavimo nutraukimo ataskaitos suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais.

146. Galutinėje BEO eksploatavimo nutraukimo ataskaitoje, atsižvelgiant į Reikalavimų 145 punkte nurodytus šios ataskaitos rengimo tikslus, turi būti nurodyta ši informacija:

146.1. BEO eksploatavimo nutraukimo rezultatų aprašymas, nurodant, ar, baigus BEO eksploatavimo nutraukimo darbus, yra pasiekta BEO eksploatavimo nutraukimo būdo apraše ir galutiniame BEO eksploatavimo nutraukimo plane nustatyta siektina galutinė BEO ir (ar) jo aikštelės būklė bei įvykdyti BEO ir (ar) jo aikštelės galutinio sutvarkymo kriterijai;

146.2. baigus BEO eksploatavimo nutraukimo darbus, BEO pastatų ir BEO aikštelės teritorijų užterštumo radionuklidais vertinimo ir pagrindimo aprašymas;

146.3. BEO galutinių radiologinių tyrimų suvestiniai rezultatai;

146.4. BEO eksploatavimo nutraukimo darbų aprašymas, nurodant BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo metu kilusias problemas ir jų sprendimus;

146.5. BEO eksploatavimo nutraukimo metu naudotos įrangos ir prietaisų naudojimo aprašymas;

146.6. pateiktas BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojo normatyvinių techninių dokumentų, kuriais vadovaujantis įvykdytas BEO eksploatavimo nutraukimas, sąrašas;

146.7. BEO eksploatavimo nutraukimo metu susidariusių BEO eksploatavimo nutraukimo atliekų, įskaitant medžiagų ir BEO eksploatavimo nutraukimo atliekų, kuriose radionuklidų aktyvumo koncentracija neviršija nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių ir paviršinio aktyvumo verčių, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas, aprašymas, nurodant jų kiekius, saugojimo ar galutinio sutvarkymo vietą;

146.8. metodų ir procedūrų, naudotų įvertinant, ar radionuklidų aktyvumo koncentracija neviršija nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių ir paviršinio aktyvumo verčių, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas, aprašymas;

146.9. radioaktyviųjų atliekų, susidariusių BEO eksploatavimo nutraukimo metu, kiekių palyginimas su planuotais šių atliekų kiekiais;

146.10. informacija apie branduolines dvejopo naudojimo prekes ir tolesnį jų naudojimą ar galutinį sutvarkymą, jeigu tokios prekės buvo identifikuotos BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo metu;

146.11. BEO eksploatavimo nutraukimo metu įvykusių neįprastųjų įvykių sąrašas;

146.12. duomenys apie BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo metu planuotą ir gautą darbuotojų ir gyventojų apšvitą, planuotus ir faktinius radionuklidų išmetimus;

146.13. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo metu vykdyto darbuotojų mokymo ir darbuotojų kvalifikacijos užtikrinimo procesų įvertinimo aprašymas;

146.14. BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo metu įgytų praktinių žinių, sukauptos patirties ir išmoktų pamokų aprašymas;

146.15. BEO aikštelės, likusių BEO statinių, konstrukcijų, sistemų ir komponentų galimo ir planuojamo tolesnio naudojimo bei jiems taikomų apribojimų, įskaitant, jei, baigus BEO eksploatavimo nutraukimą, atskirų BEO statinių ir (arba) BEO aikštelės (ar jos dalies) radionuklidų aktyvumo koncentracija viršija nesąlyginius nebekontroliuojamuosius radioaktyvumo lygius ir paviršinio aktyvumo vertes, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas, kaip yra įgyvendintas Reikalavimų 148 punktą, aprašymas;

146.16. informacija apie suinteresuotųjų asmenų, įskaitant visuomenę, pasiūlymus ar pareikštą nuomonę apie vykdytą BEO eksploatavimo nutraukimą ir galutinę BEO ir (ar) jo aikštelės būklę bei galimą ir planuojamą BEO aikštelės ir (ar) statinių panaudojimą, ir, kaip ši nuomonė ar pasiūlymai buvo įvertinti, jei tokia informacija (nuomonė ar pasiūlymai) buvo gauta.

147. Ūkio subjektas, kuriam buvo išduota ir, užbaigus BEO eksploatavimo nutraukimo darbus, panaikinta BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencija, atsako už galutinės BEO eksploatavimo nutraukimo ataskaitos ir kitų BEO eksploatavimo nutraukimo dokumentų, patvirtinančių, kad BEO eksploatavimo nutraukimo darbai yra baigti ir galutiniame BEO eksploatavimo nutraukimo plane nustatyti tikslai yra pasiekti, saugojimą ir šių dokumentų perdavimą subjektui, perimančiam visas liekančias teises ir pareigas po licencijos vykdyti BEO eksploatavimo nutraukimą panaikinimo.

148. Jei, baigus BEO eksploatavimo nutraukimą, atskirų BEO pastatų, inžinerinių statinių ir (arba) BEO aikštelės (ar jos dalies) radionuklidų aktyvumo koncentracija viršija nesąlyginius nebekontroliuojamuosius radioaktyvumo lygius ir paviršinio aktyvumo vertes, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas, tai yra, BEO pastatų ir (ar) jo aikštelės panaudojimas galimas tik su apribojimais, atsižvelgiant į galimą jonizuojančiosios spinduliuotės poveikį, BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas, siekdamas užtikrinti aplinkos ir gyventojų apsaugą, turi įvertinti ilgalaikį BEO užterštumo radionuklidais poveikį aplinkai ir gyventojams, pasiūlyti ilgalaikes branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą užtikrinančias priemones, numatyti BEO ir (arba) BEO aikštelės priežiūros ir kontrolės priemones ir šių priemonių aprašą suderinti su VATESI. Jei BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas siekia BEO pastatų, inžinerinių statinių ir (arba) BEO aikštelės (ar jos dalies), kuriuose radionuklidų aktyvumo koncentracija viršija nesąlyginius nebekontroliuojamuosius radioaktyvumo lygius ir paviršinio aktyvumo vertes, kai tikrinamas tik paviršinis aktyvumas, tolimesnio panaudojimo ūkiniais, komerciniais ar kitais tikslais, tuo tikslu, BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas, prieš pasiūlydamas ir numatydamas šiame punkte nurodytas priemones, *mutatis mutandis* vadovaujantis Reikalavimų 3.9 papunktyje nurodyto teisės akto nustatyta tvarka, turi nustatyti šių BEO pastatų, inžinerinių statinių ir (arba) BEO aikštelės (ar jos dalies) sąlyginius nebekontroliuojamuosius radioaktyvumo lygius. VATESI priima sprendimą dėl branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą užtikrinančių BEO ir (arba) BEO aikštelės priežiūros ir kontrolės priemonių aprašo suderinimo Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 34 straipsnio 2 dalyje nurodytais terminais.

XXI SKYRIUS

BEO EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO VYKDYMO PRIEŽIŪRA

149. Įgyvendinant Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 42 straipsnio 3 dalies nuostatas, vykdant BEO eksploatavimo nutraukimą, iki kiekvienų metų kovo 31 d., BEO eksploatavimo nutraukimo vykdymo licencijos turėtojas turi pateikti VATESI ataskaitą apie branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos užtikrinimą per paskutinius praėjusius kalendorinius metus, vykdant veiklą, kuriai išduota Reikalavimų 3.1 papunktyje nurodyto teisės akto 22 straipsnio 4 dalyje nurodyta licencija, įskaitant informaciją apie BEO eksploatavimo nutraukimo darbų vykdymo eigą ir pasiektus rezultatus.

XXII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

150. VATESI viršininkas priima teigiamą sprendimą dėl Reikalavimų 37, 38, 42, 64, 90, 97, 98, 100, 101, 107, 108, 118, 119, 125, 127, 141, 145, 148 punktuose nurodytų dokumentų suderinimo, jei dokumentai atitinka teisės aktus, reglamentuojančius BEO branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą bei Lietuvos Respublikos priimtų tarptautinių branduolinio ginklo neplatavimo įsipareigojimų įgyvendinimą BEO eksploatavimo nutraukimo metu, branduolinės saugos normatyviniuose techniniuose dokumentuose nustatytus reikalavimus ir (ar) faktines aplinkybes.

151. Asmuo, pažeidęs šiuos Reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo ir (arba) Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka.

Pakeitimai:

1.
Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Įsakymas
Nr. [22.3-170](#), 2016-10-21, paskelbta TAR 2016-10-21, i. k. 2016-25541
Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2015 m. lapkričio 30 d. įsakymo Nr. 22.3-216 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.5.1-2015 „Branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimas“ patvirtinimo“ pakeitimo"
2.
Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Įsakymas
Nr. [22.3-199](#), 2017-10-31, paskelbta TAR 2017-10-31, i. k. 2017-17208
Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2015 m. lapkričio 30 d. įsakymo Nr. 22.3-216 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.5.1-2015 „Branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimas“ patvirtinimo“ pakeitimo
3.
Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Įsakymas
Nr. [22.3-35](#), 2018-02-07, paskelbta TAR 2018-02-07, i. k. 2018-01923
Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2015 m. lapkričio 30 d. įsakymo Nr. 22.3-216 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.5.1-2015 „Branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimas“ patvirtinimo“ pakeitimo
4.
Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Įsakymas
Nr. [22.3-19](#), 2019-01-24, paskelbta TAR 2019-01-24, i. k. 2019-01067
Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2015 m. lapkričio 30 d. įsakymo Nr. 22.3-216 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.5.1-2015 „Branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimas“ patvirtinimo“ pakeitimo

